Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«С В Е Т») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 9 февраль, 1978 шу. ● № 17 (5839). ● Мах 2 кеп.

ЭКСПЕРИМЕНТИЙ ДИ

НИКЪ БАРА УПРАВЛЕНИ Ю ЦЕНТР, 7 февраль. (ТАСС). ДIахо никъ беш я лехкаш йола «Салют-6» — «Союз-27» яха Iилма-тохкама комплекс, хIаьта ишта автономни никъ беш да «Прогресс-1» яха транспортни кема.

Тахан космически комплекса экипаж медицински эксперименташ еш я. Романенко Юреи, Гречко Георгеи кхоачашъяьй дега-пхьаьний системана тохкамаш дара аргIанара цикл. Космонавтий организме цIий дIа-юха ниисделга Iомадеши дозал доацача хьалашка кIезига Iоткъам хулача цхьайолча мышцай группо болх мишта бу хьожаши эксперимент яьй. Программа юкъейихьай къайлача экологически система хьалашка газови среда состав хувцаялара динамика Iомаяра йола медико-биологически эксперимент.

Автономни никъ бара программага хьежжа «Прогресс-1» яхача транспортни кема цхьайолча бортовой системаштеи агрегаташтеи дуккха тохкамаш даьд.

Телеметрически информаце даннеша хьахьоккхачох «Салют-6» — «Союз-27» яхача лехкаш йолча комплексаи «Прогресс-1» яхача транспортни кемаи бортовой системаш лерттIа болх беш я. Новкъостий Романенкои Гречкои могаш-маьрша ба.

БАХАЧА НАХА ГIУЛАКХАШ ДАРА — ДУККХАГIА ТЕРКО

ХIара ди тIехьагIа тоалуш, хозлуш доагIа советски наьха вахар, шерлу къахьегам аттача а боалаш дIахо дешара, культурни салаIара йола торонаш. ХIара шера дуккхагIа хул бахача наха торгови, медицински, культурни, бытовой гIулакхаш деш йола учрежденеш, цар службаш. Городашка меттел хIара йоккхача а зIамигача а юрта я тикаш, больница е медпункт, клуб, библиотека, нагахьа юрт яц бахача наха бытовой гIулакх делга вIаштIехьдаккханза.

Из да советски наьха вахар мел эшачунца Iалашдара хьакъехьара дош вай парте ший эггара лоархIамегIа дарех декхар лоархIаш леладелга. Бахача наха гIулакх делга дIахо тоадара хьакъехьара дош паччахьалкхен лоархIам бола доккха гIулакх санна белгалдаь да КПСС XXV съезда решенеш тIа. Съезд хинначул тIехьагIа медицински гIулакх делга тоадара, юрташка культурно-сердалон болх тоабара, къахьегамхошта бытовой гIулакх дара культура лакхъяра хьакъехьа лаьрхIа соцамаш тIаийцад парте Центральни Комитето. Цу лоархIамеча документаша партийни, советски органий, наха гIулакх деча учрежденейи предприятейи коллективай теркам тIаберзабу халкъа материальни культурни боарам хадданза лакхбяра, советски наьха унахцIено лораяра, доаггIача тайпара бытовой гIулакх дара сфера дIахо дегIайоалаяра, эргаьккха тоаяра.

Вай мехка массанахьа санна хадданза теркам беш леладу бахача наха торгови, медицински, культурни, бытовой гIулакхаш делга вай республике а.

КПСС XXV-ча съезда решенешка хьежжа дIадахача шера дуккха гIулакхаш чакхдаьхад республике къахьегамхой вахара хьал-торо дIахо тоаяраи культурни боарам лакхбараи тIадерзадаь. Бахача нахага дуккхагIа дехкад промышленни продовольственни товараш, розничи товарооборота план кхоачашъяьй, шеръенная тикайи общественни кхачан предприятейи сеть.

Быта служба соахка 17,4 миллион сома маьха гIулакхаш даьд бахача наха, е цул хьалхарча шера даьрел 7 процент дуккхагIа, цу даькъе юрташка — 16 процент. ДIахо шер а яьй технически дикагIа кийч а яьй бахача наха бытовой гIулакхаш деча предприятей сеть.

Дикка балхаш даьд наха медицински культурни гIулакхаш делга дIахо тоадара даькъе а.

Цунца цхьана, бахача наха гIулакхаш деча сфера предприятей, учрежденей балха тIа хIанз а цIенхаштта кхоачамбоацараш да. ХIара сага сих лоархIаш бытовой гIулакхаш дара боарамга диллача чIоаггIа тIехьаюс республика. Дуккхача юрташка яц бытовой гIулакхаш ду предприятеш, хIаьта юрта боахама министерства, «Плодопром», «Скотопром» яхача трестaша, «Консервплодоовощ» яхача объединенс кхоачашъяц быта цIеноши комплексни приемни пункташи хьалъяра шоашта оттаяь заданеш.

Кооперативни а паччахьалкхен а торгови сете наха тоъал товараш дац, царца хIара денна хеттараш а массаза дохкаш хилац, торговле бокъонаш гIожа телхаеш моттигаш нийслу, тикашкеи столовешкеи наха гIулакх дара культура лоха я, хIанз а долаш да социалистически рузкъа лечкъаделга, харц гIулакхаш лeладелга.

Наха медицински культурни гIулакх деча учрежденей балха тIехь а кIезига дац кхоачамбоацараш. Цу лоархIамеча сферашка болх беча наха юкъе нийслу шоашта тIадилла гIулакх лерттIа кхоачашдеш боаца, болх тесса беш бола нах.

Бахача наха гIулакх делга дIахо тоадара даькъе хьалхашка латта декхараш белгалдаь да бIаьччача пятилетка а цун хIара шера а планаш тIа. Укх шера планагIа бахача нахага 4,3 процент бе-бе товараш дуккхагIа дохкеи розничи товарооборот 648 миллион сомага дIакхоачаеи лерхI вай республике. Розничи товарооборот паччахьалкхен торговле 4,7 проценти потребительски коопераце 3,6 проценти дуккхагIа хургья.

Бахача наха торгови гIулакхаш дикагIа дар духьа планагIа хьалъе а болх бе йолаялийта а лаьрхIад еррига а лаьрхIача 4,5 эзар квадратни метр моттиг йола тикаш, 530 моттиг йола общественни кхачан предприятеш, 4 эзар квадратни метр складаш.

Кердача шера бахача наха деча бытовой гIулакхий объем 10,2 процент йоккхагIа хургья, цу даькъе юрташка — 14,2 процент. Болх бе долалургда быта 11 цIаи 9 комплексни приемни пункти.

УнахцIено лораяра объекташ хьалъярга дIаяхийта лаьрхIад ши миллион сом совгIа капитальни вложенеш.

Культурно-сердалон учрежденей сеть дIахо шеръе лерхI планагIа. Хьалъяь а яьккха, болх бе йолайолийтаргья 1800 моттиг йола 5 клуб, 400 моттиг йола кинотеатраш, 6 библиотека.

Уж доккхий а лоархIаме а декхараш кхоачашдара еррига торонаш оарцагIъяха еза партийни, советски, боахама органаша.

КПСС XXV съезде белгалдаьд, нагахьа санна яйгача, кхачан промышленноста, торговле, бытовой гIулакх деча предприятей технически база чIоагI ца йой, Iилмана карагIдаьннар производствана юкъе ца доаладой уж халкъа боахама доакъош тешшаме дегIадоаладарга дог доахийла яц, аьнна.

Бахача наха гIулакх деча службай материальни база чIоагIъелга лоархIаме гIулакх хилар кхета а деш цу гIулакхаца дикка доккха дакъа лаца декхарийла я промышленни предприятеш, колхозаш, совхозаш.

Хадданза йоакхо а еш, бокъонца гIулакхах-дог а лазаш бахача наха эша гIулакх делга вIаштIехьдаьккхача болхлошта, колхозхошта, гIулакхерча наха йоккха паргIато хургхилар, цар вахара а къахьегама а хьалаш тоалургхилар цIаккха а диц далийта дагIац из гIулакх вIаштIехьдаккха дезараша.

ЧIоагIа лоархIаме да гIулакхаш деча предприятей, учрежденей болхлой шоай балхах дика кхеташ, нахаца безаме, Iимерза хилар.

Наха гIулакхаш деча предприятей, учрежденей балхаца долаш долча кхоачамбоацарий уйла еш а дIадахара наькъаш лехаш а хила еза йоагI-йоагIаш йола министерстваш, ведомстваш, цар еррига службаш, наха гIулакх деча сфера беррига болхлой.

ТIагIертта чакхдаккха дезаш хIама да юрташка, городашка бахача наха гIулакх деш йола предприятеш, учрежденеш дуккхагIа хилийтар, дикагIа йола методаши формаши цар балха юкъехувлар.

Деррига советски халкъаца цхьана шоай низах а торонех а бIубенна болаш пятилетка кхоалагIа шу дIадоладаьд Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта гIулакх деча предприятей, учрежденей болхлоша. Шеко яц шоай декхарех уж дика лоархIабергхиларах.

СИЙЛЕ ХИЙЛА [illegible]!

1977 шера октябри — декабри бетташка юртбоахама техника кхашкарча балхашта кийчъяра районий, колхозий, совхозий, «Сельхозтехника» районни объединеней, ремонтно-механически мастерской социалистически яхьа итогашка хьежача котъяьннараш а лаьрхIа Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советеи облсовпрофеи соцамагIа республикански Сийлен улга тIа яьхай:

РАЙОНАШ:

ШАЛИНСКИ,
АЧХОЙ-МАРТАНОВСКИ.

КОЛХОЗАШ, СОВХОЗАШ, «СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» РАЙОННИ ОБЪЕДИНЕНЕШ:

«Грозненский молочный» совхоз, Грозненски район,
«Автуринский» совхоз, Шалински район,
«Путь к коммунизму» яха колхоз, Шелковской район,
«Победа» яха колхоз, Сунженски район,
«Сельхозтехника» Сунженски МРО;

МЕХАНИЧЕСКИ РЕМОНТНИ МАСТЕРСКЕШ:

Грозненски района **«Юбилейный»** совхоза,
Грозненски района **«Горячеисточненский»** совхоза,
Ачхой-Мартановски района **«Лермонтовский»** совхоза,
Наурски района **Ленина** цIерагIча колхоза мастерскеш:

БОЛХ ДИКА А БЕШ, СМЕННИ НОРМАШ КХОАЧАШЪЕЧА ЭГГАРА ЛАКХАГIА ХЬОККХАМАШ ДАЬХА МЕХАНИЗАТОРАШ-РЕМОНТНИКАШ:

Затаев Шамсудин — «Атагинский» совхоза ремонтни мастерской слесарь, Грозненски район,

Бакаев Амсад — «Самашкинский» совхоза ремонтни мастерской слесарь, Ачхой-Мартановски район,

Ермошкин Михаил Сергеевич — Ленина цIерагIча колхоза ремонтни мастерской слесарь, Шелковской район,

Гусаров Иван Константинович — «Красный пахарь» яхача колхоза ремонтни мастерской слесарь, Шелковской район,

Абубакарова Хеда — «Сельхозтехника» МРО ремонтни мастерской слесарь, Шалински район,

Гириханова Джансари — «Гвардейский» совхоза ремонтни мастерской слесарь, Надтеречни район,

Михайлов Иван Кондратьевич — «Сельхозтехника» МРО ремонтни мастерской слесарь, Грозненски район,

Хашиев Бауди Завдиевич — «Сельхозтехника» МРО ремонтни мастерской слесарь, Надтеречни район,

Подпорин Виктор Сергеевич — XIX партсъезда цIерагIча колхоза двигателаш тоаю слесарь, Сунженски район,

Хириханов Саид-Магомед Абуевич — «Новогрозненский» комсий совхоза ремонтни мастерской слесарь, Гудермесски район,

Муртаев Нажмудин — «Искра» яхача совхоза ремонтни мастерской слесарь, Шалински район,

Мерзоев Шудди — «Лермонтовский» совхоза ремонтни мастерской слесарь, Ачхой-Мартановский район,

Абубакаров Барудди — «Автуринский» совхоза ремонтни мастерской слесарь, Шалински район,

Абдулхаджиев Зилауди — «Красноармейский» совхоза ремонтни мастерской слесарь, Урус-Мартановски район,

Тохов Муса Тохович — «Назрановский» совхоза ремонтни мастерской слесарь, Назрановски район,

Намаев Мунади — «Гойтинский» совхоза ремонтни мастерской слесарь, Урус-Мартановски район,

Джабихаджиев Нажмуди — Ленина цIерагIча колхоза ремонтни мастерской слесарь, Шалински район,

Янцен Илья Александрович — «Пригородный» совхоза ремонтни мастерской слесарь, Грозненски район,

Костоев Увайс Ильясович — «Экажевский» совхоза ремонтни мастерской слесарь, Назрановски район,

Коржухин Иван Епифанович — «Калиновский» совхоза ремонтни мастерской слесарь, Наурски район.

Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни завода бригадашта юкъе эггара хьалха Горячеводски бурувдеттараша дIадоладаь дика гIулакх хьал а лаьца, СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга кхаь шера план кхоачашъяра предприятера еррига бригадаш тIахьийхар Турапин Владимир Степанович керте латтача электросварщикий бригадас. Цун тIахьехам къоабалбаь хьаллаьцар дуккхача бригадаша. Инициатива дIайолаяьр ше хиларах тарра къаьстта дика къахьегаш я нов. Турапина кулгалду бригада. ХIанз шоллагIча ах шера чотах къахьегаш я. Цо кийчъю продукци тIехдика хилара тешал деш да цун еррига продукци доазал арахьарча мехкашка дIакхухьийташ хилар.

СУРТА ТIА: электросварщикий бригадир В. Турапин.

И. ПЛИЕВА сурт.

«ЗНАНИЕ» ЯХАЧА ОБЩЕСТВА ПРАВЛЕНЕ ПЛЕНУМ

7-ча феврале Москве хилар «Знание» яхача Ерригсоюзни общества правлене пленум. Цига дийцар организационни дош. Общества правлене председателалла хержар вовзаш вола советски Iилмахо академик, Социалистически Къахьегам а Турпал Н. Г. Басов.

Пленуме иштта ладийгIар «Знание» яхача Ерригсоюзни общества VII съезде яь замечанеши йовлаяь предложенеши кхоачашъяра даькъе правлене президиумо баьча балха хьакъехьарча информацега. ЧIоагIйир 1978 шера йола общества бюджет.

Пленуме дакъа лоацаш хилар КПСС ЦК пропаганда Отдела заведующи Е. М. Тяжельников.

(ТАСС корр.)

НОВ. К. Л. ИСМАИЛОВА НОХЧ-ГIАЛГАЙ АССР КХАЧАН ПРОМЫШЛЕННОСТА МИНИСТАРАЛЛА ХЬОЖАЯРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР
ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА
УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Нохч-ГIалгIай АССР кхачан промышленноста министралла нов. Исмаилова Кира Леонидовна хьожае.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель **Х. БОКОВ.**

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь **Н. ПРАВЕНЬКИЙ.**

г. Грозный,
1978 шу, 7 февраль.

Ялат хьувкъадара лаьрхIа

Грозненски района «Советская Россия» яхача колхозе ялаташ хьувкъадара отряд вIашагIъеллай. Ялх тракторни тележкеи иззал автосамосвалаши я хIара дийнахьа кхашка кхо дIаозаш. Удобренеш машинашта тIайотташ я механически погрузчик.

Оттаьча заданех колхоза кхашка дIадахьа деза 10 эзар тонн кхо. Таханарча денга дIадихьад 7 тонн гаргга. Ялат хьувкъадара отряда коллектива юкъе яьржача социалистически яхье хьалхарча моттигашка ба механизатораш Эдиев Лечи, Исмаилов Паша, Исраилов Мовлди.

—БIаьстан балхашка арадалалехьа 15 эзар тоннал кIезигагIа йоацаш удобренеш йоаржаергья отрядо кхашка, — йоах колхоза правлене председатела Дышниев Султана.

З. ДАУРБЕКОВ.

ШУРИЙ ДИКАЛ ЛАКХЪЯЬЙ

Сунженски района дуккхача хьайбаш леладераша цIенхаштта къовсам боаржабаьб фермай продукце дикал лакхъяра. ХIанзалца шоллагIчеи кхоалагIчеи сортагIа а вIалла сортагIа йоацаш а шура дIателаш хиннача дуккхача фермашка хIанз къаьстта гуш да цу къовсамо деннар. XIX партсъезда, Кирова цIерагIча колхоза 1-ча ферме, «Победа» колхоза 1-ча ферме пятилетка кхоалагIа шу доладелча денз дIалуш йола шура цхьоалагIча сортал лохагIа яц. Цу дешо дикка совбоаккхаргба хьайбай боахамаша луш бола пайда.

— ХьалхагIа колхозо дIалуш хиннача 2-ча сортах йолча шурий тоннах 220 сом лора колхоза — йоах «Победа» колхоза керттерча бухгалтера Любовь Петровна Михайловас, — из а пастеризаци яь хилча. ХIаьта хIанз, нийсагIа аьлча январь болабелча денз, дIалуча шурех 235 сом лу хIара тоннах. Цхьан январь бетта оаха паччахьалкхенна дIаеннай 170 тонн цхьоалагIча сортагIа йола шура. ХьалхагIа нийдеш хинначул совгIа 2550 сом ахча кхаьчад колхозага.

Д. ЗАХАРОВ.

ДИКА ХОАМАШ

Яхь дIайолаяьраш

ИттлагIча пятилетка хьалхарча кхаь шера план СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга кхоачашъяра вай республике яхь дIайолаяьча Горячеводски бурувдеттараша дог гIоздоаха къахьегама толамаш доах. Бурув тохара январь бетта план 110,9 процент кхоачашъяьй цар. Планал совгIа техад 153 метр бурув.

Бурув тохара сухал лакхъярах, химически реагенташ, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах, бурув тохача остех бизза пайда ийбарах январь бетта лаьттан ченаш техкараша кходаьд иттех эзар сом.

Управленерча буровойшта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латт буровой начальник Коньков Владимир Андреевич керте латтача № 10 йолча Червленски буровой коллектив. Цо духхьала цхьан бетта 808 метр бурув техад. Из хул планагIа лаьрхIачул дуккха дуккагIа.

●

Дика лоархIабу

Шоаш тIаийца декхараш дика кхоачашдеш дIадоладаьд ер шу Карабулакски химически реагентий завода болхлоша. Январь бетта планал совгIа маьхала яьккхай ялх эзар сома маьха продукци. ХIаьта заданел совгIа арахийцай бархI эзар сом мах бола валови продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 101,1 процент кхоачашъяьй цар.

Уж толамаш доахача завода сменашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Гурин Александр Васильевич керте латтача «Г» смена коллективо.

Хьинаре къахьег

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона жоп а луш хьинаре къахьег Грозненски «Нефтехимзапчасть» завода болхлоша. Январь бетта заданел совгIа цар маьхала яьккхай 4 эзар сома маьха продукци. Болата арматура, задвижкаш, мехкдаьтта аппаратура, лоаладаьча чона оатхалаш, халкъа эша товараш арахецара паччахьалкхен план а тIехкхоачашъяьй. Заданел совгIа уж арахийцад кхо эзар сома маьха.

Белгалбаьнна дика къахьегаш ба укхаза токараш Умаров Шамильбек, Гончаров Михаил Александрович, Умаров Ширвани. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 125 процент кхоачашъю цар. Пятилетка хьалхарча шин шера план хьанал дуккха хьалха кхоачаш а яь, хIанз укх шера 2-ча квартала чотах къахьегаш ба уж.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

РЕЙД

ШУРА ХУРГIИЙ ТЕЛХА ДОАКЪАР ТЕЛАШ ХИЛЧА?

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Советски Союза къахьегамхошка дола Письмо боккха теркам тIабахийта дийшал Наьсарен района хьайбаш леладераша. Цунна жоп луш шоай торонаш а лаьрхIа керда декхараш тIаийцад «Экажевский» совхоза къахьегамхоша. ХIаьта лаьрхIар кхоачашдара беррига шоай теркам тIабахийта къахьегаш а ба хIанз. Цунна тошал ду чакхбаьннача цхьан бетта хьайбаш леладераша даьхача толамаша. Январе планагIа паччахьалкхенга 145 центнер йохка езача совхоза болхлоша екхай 150 центнер шура. Царех 140 центнер схкай цхьоалагIча сортагIа.

Ферме хIара Iаттагара йоаккха шура соахка хинначул 10—15 килограмм дуккхагIа я.

Хьинаре къахьега доаркаш дукха ба ферме. Царех ба соахка шоай планаш а социалистически декхараш а тIехкхоачашдаь Кулаева Кейпа, Албогачиева Зулейха, Мутиева Халишт. Уж доаркаш укх шера а ферме хьалхалатташ хьабоагIа.

ДIабахача бетта хIара Iаттагара Кулаева Кейпас 154 килограмм шура яьккхай, план 129 килограмм йолча. Цунца социалистически яхье яьннача доарка Мутиева Хадишта а яьккхар 154 килограмм шура. Царел дукха хьалхаяьнна болх беш хьайоагIа Албогачиева Зулейха. Январь бетта хIара Iаттагара цо яьккхар 168 килограмм, планагIа 135 килограмм яккха езаш хиннача.

171 етт ба совхозе. Январь бетта планагIа царгара яккха езаш яр 200 центнер шура, хIаьта яьккхар 219 центнер яр.

— Мишта вIаштIехьдаьннад из толам баккха?

— ДIадахача шера халла мара карагIдаланзар тха план кхоачашъе. Укх шера тхоай торонашка а хьежа оаха декхар тIаийцад кхаь шера план СССР кердача Конституце шу дузача дийнахьа кхоачашъе. Цудухьа доаханнa дика Iунал де гIерт тхо. ХIара Iатта оаха тел 20 килограмм силос, 3 килограмм йол, 20 килограмм барда, 2 килограмм ка болча ялатах яьха отходаш. ХIанз доаханна гIадамаш тела доладеннад тхо. ХIара дийнахьа цо IотIакхетийт 20—25 килограмм шура. ХIанз тха ферме йолаш я 152 тонн йол, 50 тонн силос, 360 тонн гIадамаш. Из доакъар тхона тоъаргда апрель бутт хьатIакхачалца. Цхьабакъда ча гаьна латт дIаоттадаь. Из укх деношка ферме хьакъахьа долалургда тхо, — дувц ферма заведующе Евлоев Хьусена.

Цар шоай план тIехкхоачашъяь яле а кхоачамбоацараш укхаза а да. Болх беш яц кормоцех, мукхъараш я цу чу латта доакъар кийчлу установкаш. Из бахьан долаш Орджоникидзера кхухь барда. Болх беш яц искусственни осеменени еш йола пункт, шийла я цIе уголок чуйолча цIагIа. Уж кхоачамбоацараш дIадаьхача дикка тIакхетаргьяр шура.

«Экажевский» совхозера даьлча «Маяк» яхача совхоза СурхотIарча шурий ферме хилар тхо. Бакъдар аьлча, укхазара гIулакх геттара во да. Январь бетта 107 центнер шура яккха езаш бар уж, хIаьта яьккхар 78 центнер мара хиланзар. Паччахьалкхенга йохка езаш яр 86 центнер, схкар 49 центнер мара яц!

172 етт ба укх ферме. ХIара Iаттагара юкъера лаьрхIача йоаккха шура шиъ килограмм я.

Фермерча гIулакхах тхога дувца хIама долаш вацар цун заведующи Мальсагов Амерхан.

— Доакъар дика дац тха, вIалла хьажкIаш юкъе йоацаш я силос, — йоах цо, — шура кIезига йоаккхаш хилара бахьан лаха безам болаш.

— Йол Iалаьмате во я. Варъеннай из. Доаханна дIайилла мегаргйолаш яц. ХIаьта силос дукха хий доаллаш я, — йоах Мальсагова.

Соахка силос йоллаш тха газета рейдови бригадо белгалдаьккхар совхозе доакъар кийчдара технологи чIоагIа телхаеш хилар. Иштта во кийчдаьча доакъарах хьахиннар гуш да. Из доацаш а дукха да кхоачамбоацараш.

Болх беш яц цIе уголок. Пена тIа хьалтеха доахк дIадахача шерара социалистически декхараш. Тхо цига хиннача хана дIа мел хьежача лелаш дар доахан, цIенача доакъара когаш тIа а бетташ. Цхьан корпуса юхе Iодоссадаь даьдача гIадамаш тIа гIолла а лелар доахан. Хьайбаш чулатта ши помещени дIадахача шера денз цIенъянза я аьнна ала йиш йолаш селла бIеха яр.

Кхы дикагIа дац гIулакхаш Iаьлий-Юртарча шурий ферме а. Январь бетта цар паччахьалкхенга йохка езаш 99 центнер шура яр, хIаьта ехкар 58 центнер мара яц.

Ферме хьатIайоалаяь трубопровод я. Цхьабакъда хий хьадагIац цох. Из бахьан долаш гаьнара хьатIакхухьаш шийла хий меладу доаханна. Болх беш яц кормоцех. Бесланера хьакхухь укхаза барда.

Доаркай, скотникий балха хьалаш аттача дахара даь хIама а дац цу фермашка. Балхара баьлча салаIа йиш йолаш цIа да телевизор а латташ. Цхьабакъда шийла йолаш цу чу Iе йиш яц.

Фермашка во вIаштIехьдаьккхад гойтара агитаци елга. Пятилетка кхоалагIча шера халкъбоахама план кхоачашъяра фермай къахьегамхой тIахьехаш лозунгаш дац. Фермерча цхьан цIагIа дIачукхайсача укх лозунгаш, хьал а ца тохаш.

Хьалхалаттарий хьокхамаш дIадовзийтара арахецаш «Молнеш», «Къахьегама листокаш» яц.

Совхозе торонаш я хьайбай продуктивность лакхъяра. Иштта шортта тайп-тайпара доакъар, йIайха помещенеш я. Боахама кулгалхоша, партийни организаце, специалисташа, берригача хьайбаш леладераша теркам тIабахийта беза нийсдалийта кхоачамбоацараш ма-хулла сихагIа дIадахара. Цунах тийша хургда укх шера тIаийца декхараш кхоачашделга.

«Сердало» газета рейдови бригада: М. ТОЧИЕВ, ВЛКСМ Назрановски райкома орготдела инструктор, комсомольски прожектора член; А. САГОВ, тха соб. корр.

ПАРТКОМИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬИ

КАРАГІДАЬННАЧОХ КОГ ГІОРТОЛГА ЕРГЬЯ

«Атагинский» совхоз — Грозненски районе хьалхалаттача боахамех цаI. Цун коллективо хIара шера доккхий толамаш доах юртбоахама продукташ йоахаши паччахьалкхенга йохкаши.

Езача юбилея — сийлахьйоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара сийна соахка доккхагIдола социалистически декхараш тIа а ийца, совхозо 1977 шера 7 ноябрь хьатIаотташ рапорт делар уж кхоачашдара хьакъехьа. Шера планал совгIа паччахьалкхенга декхар 1610 тонн ялат, 352 тонн бьацадаараш, 71 тонн дулх, 347 тонн шура. Кхоачашйир уж продукташ яхара планаш а. Масала, планагIа дакхха дезаш хинна 8428 тонн ялат 9728 тонн даькхад е планаца ийсдича 114,5 процент, бьацадаараш — 2420 тоннана меттел, 2458 тонн е 102 процент, дулх — 409 тоннана меттел 412,1 тонн е 101 процент, шура — 2370 тоннана меттел 2460 тонн е 104 процент.

Ерригa а лаьрхIача, соахка совхозо ехкай 2,3 миллион сома маьха продукци е планагIа лаьрхIачул 0,5 миллион сома маьха дукхагIа.

Доккхий да пятилетка шин шера планаш кхоачашъеш совхозо даьха толамаш а. Совхоза ялат кхедераша шин шера кхоачашъяьй пятилетка кхаь шера паччахьалкхенга ялат доххара план. ПланагIа 5200 тонн дохка дезаш хинна ялат 7860 тонн дехкад, планал совгIа дехкад 352 тонн бьацадаараш, 357 тонн шура.

Уж толамаш дахара чIоаггIа новкъостал даьд бригадашта, фермашта, лоархIамегIара профессеш йолча болхлошта юкъе лелаю социалистически яхь дика вIашагIйолларо.

Социалистически яхь лелаеча юкъагIа хьалххийнаб хьалха латта агротехника юкъейоалаяра, лаьттах, юртбоахама техниках пайда дикагIа эцара, хьайбашта Iуналь дара, кхабара, зооветеринарни правилаша дIадехараш кхоачашдара чотах шоай социалистически декхараш даим тIехкхоачашдеш хьабоагIа юртбоахама производства бокъонца бола говзанчаш. Аьлча кхоачам ба, совхозе болх беча 508 сагах 450 саго юбилейни шерара шо-шоай планаши социалистически декхараши, хIаьта 298-не пятилетка шин шера лаьрхIараши кхоачашдаь хилар. Дика толамаш даьхад Социалистически Къахьегама Турпал Гайтамиров Ширвани керте латтача хьажкIаш лелаеча механизированни звеной коллективо. Цо шин шера кхоачашъяьй паччахьалкхенга ялат доххара пятилетка диъ шера план. Шийна тIачIоагIдаьча 150 гектар долча лаьттан хIара гектара тIара 62 центнер хьажкIаш яьхай звенос 1977 шера. Пятилетка 3 шера планаш шин шера кхоачашъяьй хьажкIаш лелаеча Б.-Вагапова звенос.

Доккхий толамаш даьхад хIара кхоабача IаттагIара планагIа 2500 а декхарегIа 3000 а килограмм шура яккха лийрхIача метте 3200 килограмм яьккхача дояркас Мусаева Ашурас. Шоай декхараш тIехкхоачашдаьд дояркаша З. Косумовас, К. Юнусовас, Я. Музаевас, комбайнераша А. Гайтамирова, С.-Х. Исангериева, трактористаша Ш. Затаева, М. Сугаипова,- дукххача кхычар.

1977 шерарча итогегIа совхоз котъяьннарг лаьрхIай хьажкIаш яхаран кийчъяран леляьча социалистически яхье, КПСС обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота еннай цунна, цкъа санна дукхаза а котъяьннарг лаьрхIай из хьайбай продукташ дукхагIа яхар духьа лелаяьча республикански яхье, республикански газеташ тIа оттадаьча Сийлен улга тIа яьхай, ахчан премеш тийннай цунна.

КарагIдаьннарий бе боаггIача тайпара мах беш, белгалдаккха доагIа, совхозо даьха толамаш торопашка хьежача хIанз а кхоачамболаш ца хилар. ПланагIа лаьрхIача боараме лакхбаьбац совхозо ка болча ялатий хьувкъам. ПланагIа 23,7 центнер лаьрхIа из 21,5 центнер мара хиннабац. Из бахьан долаш 533 тонн ялат кIезигагIа даькхад совхозо. Кхаш леладеча кхьь бригадах цхьаннс а кхоачашъяьяц керттерча культура — гурахьа дувча кIин хьувкъам лакхбара план. Iилмон хьалхалаттача практикон хьахьекхад, кхашкара балхаш дикагIча ханашка чакхдоахача моттигашка карагIдувлараш доккхагIа хилар. ХIаьта совхозе 1977 шера чуэцаргдола ка бола ялаташ дIадера кампани бетта совгIа йIаьхъелар, тIаккха из цар хьувкъама ца Iаткъа йиш йолаш дацар.

Совхоза фермашка хIанз а кIезига йоах шура. Юкъера лаьрхIача соахка хIара IаттагIара яьккха шура 2300 килограмм хилар. Укх шера декхар оттадаьд 2350 килограмм шура яккха. Хьалхалаттача дояркай опыто, царна карагIдувлараша хьахьокх, совхозага, дукхха а дукхагIа шура яха йиш хилар.

КIезига ду совхозе Iаьсий а. Соахка 100 Iатта лоархIаш планагIа 85 а декхарегIа 90 а Iаса хьахилийта лаьрхIадар, хIаьта хьахиннараш 73 мара дац.

ЦIенхаштта кхоачамбоацараши теркал ца деш хIамаши хиннад совхозе хьакхарч лелаелга дегIадоаладара даькъе. Цига хьа ца хулаш йисай 2 эзар совгIа хурск. Хьакхий-товарни фермо кхоачашъяьяц хьакхий дулх даккхарей хьакхарч кхеярей планаш. КIезига да хьайбашта тIадетталу дулх, продукце единицана лоархIаш сов дукха дIаухийт доакъараш.

Боахама доккха зе ду хьайбаш довр а урс хьекхаш доадар а бахьан долаш. 1977 шера къе делар 141 бежани 759 хьакхеи. Хьакхарчи Iаьсийи сов дукха довра керттера бахьанаш да зоотехнически ветеринарни правилаш кхоачаш ца яр, во кхабар.

Общественни хьайбай доакъара база мела хилар дIадаьккхадац соахка совхозе. Кийчдеча доакъарех кхоачам хилац. Йол Iалашъяра план 45 процент кхоачашъяьй, баьца хьоар Iалашдара, план — 60 процент.

Уж а боахам дегIабоалабара кхыдола а дешаш дийцар дукха ха йоацаш хиннача совхозни коммунистий партийни собране. Цига «КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума балха итогийи цу пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлаца дувзаденна хьалхашка эттача совхоза парторганизаце декхарийи хьакъехьа» доклад йир парткома секретара нов. А. Часпиева.

Ше доклад еш, лакхе дийца кхоачамбоацараш белгал а даьха, коммунисташ тIахьийхар цо 10-ча пятилетка 3-ча шера планаш ханал хьалха кхоачашъяр духьа лелаеча социалистически яхье хьинарегIа дакъа лацара.

«Укх шера чоалхане декхараш латт, — аьлар цо, — совхоза коллективана хьалхашка — паччахьалкхенга 2600 тонн ялат, 2050 тонн шура, 250 тонн дулх, 2000 тонн бьацадаараш дохка деза. Бригадашка, фермашка, звеношка чIоаггIа уйла тIайохийташ Iомадаьд «1978 шерара планаш кхоачаши тIехкхоачаши яр духьа лелаю социалистически яхь йоаржаярей производства эффективности балха дикали лакхъяр духьа лоаттабу къовсам чIоагIбарей а хьакъехьа» КПСС ЦК-ас, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК партийни, советски, боахама, профсоюзни, комсомольски организацешка, Советски Союза къахьегамхошка яздаь Письмо. Цу документо дегаш ураоттадаь болча совхоза болхлоша декхар тIанйцад укх шера паччахьалкхенга 3000 тонн ялат, 2080 тонн шура, 360 тонн дулх, 2500 тонн бьацадаараш дохка. Уж дукхха а дукхагIа да планашка лаьрхIачул. Из кхоачашдар духьа шу доладеннача, хьалхарча денношке а деиз болх дIаболабаьб оаха. Горячеводски УБР-а бурувдеттараша дIадоладаь гIулакх хьал а лаьца, пятилетка кхаь шера планаш СССР кердача Конституце хьалхара шу дузаш кхоачашъяь йоахаргйолаш».

Собране къамаьлаш даьраша — МТФ № 1 бригадира помощника нов. С. Сапарбиева, керттерча агронома нов. М. Кадырова, керттерча инженера нов. Ш. Ахмадова, № 3 йолча тракторно-полеводчески бригада бригадира нов. Л. Абдурзукова, хьажкIаш лелаеча механизированни звеной звеньевоя Социалистически Къахьегама Турпала нов. Ш. Гайтамирова, звеньевоя нов. Б. Вагапова белгалдаьхар, лаьтта леладара культура, хьайбай продуктивность лакхъянза, лаьттах, техниках пайда дикагIа эцанза, хIара участкера, хIара балха моттигера производства кхоачамаш лаханза дарг ца хилар.

— ХIанз эггара лоархIамегIа да, — аьлар керттерча инженера нов. Ш. Ахмадова, — техникана ремонт яр. ХIанз а лерттIа яхь вIашагIъеллаяц ремонтникашта юкъе Яхь вIашагIйоллара даькъера формазилмах дола хIамаш дIадахара тIадерзадаь гIулакхаш чакхдоахаш да хIанз МТМ-еи гаражеи партийни организаце. Техникана ремонт еча хIара денна срeбья оаха яхья итогаш. Советски Эскар вIашагIделла 60 шу дузаш хьатIаотташ тояяь йоаккхаргья оаха лаьтташ оаха, ялаташ дIадув, догIан хьисапе хий детта ерригa техника, хIаьта 10 апрель хьатIаккхачалехьа — ялаташ чуэца ерригa техника.

Совхоза коммунисташа тIайийцача шеррача соцам тIа ерригаш а ма-ярра а къоабалъю КПСС ЦК декабрьски (1977 ш.) Пленума решенеш, новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьла положенеши выводаши, хIаьта цу тIа иштта чакхдаха оттадаьд кхоачамбоацараш дIадахаран пятилетка кхоалагIча шера планаш ханал хьалха кхоачашъяран тIадерзадаь хьадда гIулакхаш.

Х. ИСАЕВ,
КПСС Грозненски райкома инструктор.

Пятилетка хьалхарча кхаь шера задани СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга кхоачашъяра доккхий декхараш тIа а ийца, уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьй ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода дукххача болхлоша. Царна юкъе хьалхалаттачарех цаI я токарь-револьверщица Асканова Марет. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш 120 процент кхоачашъю цо. Иштта къахьегача цунна 1976 шера «Социалистически яхье котъяьннар» яха сийлен Знак елар.

СУРТА ТIА: токарь-револьверщица М. Асканова.

И. ПЛИЕВА сурт.

№ 3 ЙОЛА «АГИТАТОРА БЛОКНОТ»

КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» аргIанарча кхоалагIча номер тIа шерра хьахьокхаш я «Агитаторийи политинформаторийи заочни семинар» яха раздел.

«Парте тIахьехама луш дола жоп» аьнна я редакционни статья. Цу тIа «1978 шера план кхоачаш а тIехкхоачаш а яра социалистически яхь йоаржаярей производства эффективности балха дикали лакхъяра тIехьа лоаттабу къовсам чIоагIбарей хьакъехьа» КПСС ЦК, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК, партийни, советски, боахама, профсоюзнии комсомольскии организацешка, Советски Союза къахьегамхошка дайта Письмо дIадовзийтара декхараш оттаду.

Блокното кепатох цу Письмох лаьца къахьегамхоша ахийта каьхаташ.

«Цхьан комплекса рамкашка» яха беседа миштта вIаштIехьъяккха еза» яхаш я экономически Iилмай доктора М. Павловеи экономически Iилмай кандидата А. Багдасарянеи методически статья.

«ЛоархIаме даташ» яхача рубрикана кIал я Советски Эскареи ТIемаФорда Флотеи 60 шу дизара хетаяь «Советски халкъа дегаоадалои сийлеи» аьнна республикански военкомата политотдела начальника В. Козлова статья.

«Керда СССР Конституци яхаш, лелаш, болх беш я» яхача рубрикаца я «Коллективистски ларде» яха Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхоза дояркай Ди чакхдаккхарак изъяь корреспонденци.

Дунеи халкъашта юкъерча темах я «Керда приемаши къаьна декхараши» яха Ю. Кандалова материал.

Иштта, кхыйола материалаш а я блокнота тIа.

ТУРКМЕНСКИ ССР. Польшерча специалисташца цхьана предприяте хьалъеш йола йоккха установка болх бе йолаелча Чарджоуски суперфосфатни заводе серни кислота арахецилга пхезза лакхлургда.

Йиллача ханал бутт хьалхагIа монтаж яь яьннай установка керттерча узлаштеи установка «дог» лоархIача контактни аппаратаи. 1978 шера дIахо социалистически яхь йоаржаяра хьакъехьарча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмона жоп а луш гIишлошъерий коллективо декхар тIанйцад йиллача ханал ши бутт хьалха, Сийлахь-боккхача Октябра 61 шу дизарга, установка болх бе йолаялийта, аьнна.

СУРТА ТIА: гIишлон участок.

В. ЗЛЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

БАРЗКЪАШ дукхагIеи дикагIеи

Пятилетка хьалхарча кхаь шера задани СССР керда Конституци тIаийца шу дузача денга кхоачашъяра Горячеводски бурувдеттараша дIадоладаь дика гIулакх чIоагIа раьза хинна хьаллаьцача Грозненски производственни швейни объединене болхлоша соахка планал совгIа арахийцар 120 эзар совгIа сома маьха тайп-тайпара продукци. 594 болхлочо пятилетка хьалхарча шин шереи кхы тIехйолен задани ханал дукха хьалха кхоачашйир. ХIанз царех дукхагIбараш укх шера шоллагIча квартала чотах къахьегаш ба.

КарагIдаьннавох кхоачамбаь Iеш оамал йоацача хIамаш тегараша доккхий декхараш тIанйцад пятилетка кхоалагIча шера а. СССР керда Конституци тIаийца шу дузача ден сийна ийс бетта план ханал ши ди хьалха кхоачаш а еш, планал совгIа 300 эзар сома маьха продукци маьхала яккха, ткъаь модела паччахьалкхен дикала Знак хьожайта, цхьан тайпара керда издели арахецa йолае, 120 керда модель производствана юкъейоалае, 35 эзар квадратни метр кIадаш кходе, отходех 240 эзар сома маьха ширпотреба товараш арахеца.

Уж декхараш толамца кхоачаши тIехкхоачаши дара «ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа къахьегача хIамаш тегараша бизза пайда ийбу шоай торонехи кхоачамехи. Цунга хьежжа дика къахьегама толамаш доахаш дIадоладаьд цар пятилетка кхоалагIа шу а. Ийс бетта планал совгIа тIанйцача декхарех маьхала яккха лаьрхIа хинна продукци 300 эзар сома маьха мара йоацача, духхьал январь бетта заданел совгIа цар маьхала яьккхай 150 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. Валови продукци арахецара бетта задани а 101 процент кхоачашъяьй объединене коллективо. Иштта тIехкхоачашъяьй цо деррига технико-экономически хьокхамий паччахьалкхен план а.

Шергара шерга шоаш доаха къахьегама толамаш дикагIа хулийташ хIамаш тегараш хьабоагIаш хилара дола бахьанаш дукха да. Цхьа шу дIадодац укхаза керда паточни линеш болх бе ца йолайолийташ, Къаьстта дика тоадаьд социалистически яхьа кулгалделга. Балха ханах, хIамаш тегача машинех бизза пайда ийбу, керда резерваш тахка а тохкаш производствана юкъеккхухь. Цу балха тIа хьинаре дакъа лоац объединене рационализатораши изобретателашеи. Цар соахка кийч а яь производствана юкъейихьача бIаь рационализаторски предложене шера паччахьалкхенна 88100 сом пайда бир, планагIа бе безаш хинна пайда 78 эзар сом мара боацача. ДикагIволча рационализаторех лоархIаш ва № 6 йолча цехера слесарь-ремонтник Алиев Муршид Лабазанович. Цо еннача рационализаторски предложене торо хилийтар йиIигашта даьре кочамаш еча дIайохийта ха дикка кIезигъе, цхьан хIамаш тегача машина тIа болх беш вола болхло мукъа а воалийташ, 960 сома алапии амартизациони средстваши кхояйтар цо еннача предложене. ХIаьта рационализатораша, керттерча механика Берман Александр Семеновича, слесара Гуляев Сергей Павловича еннача рационализаторски предложене шера производствана 5456 сом пайда бу. Иштта маьхера предложени еннай хIамаш йогача цехерча йоккхагIйолча мастера Шербика Мария Александровнас, кхы дукххачар а.

«ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа яхь йоаржайича деиз дикка тоаденнад массе цехий деррига технико-экономически хьокхамаш, къахьегамеи производственни дисциплина, производства культура. ХIара дийнахьа итогаш а еш яхье баьннараша даьха къахьегама толамаш дIаязду цехашкарча социалистически яхьа экрана тIа, хIаьта цехий коллективаша даьха толамаш дIаязду объединенерча социалистически яхьа экрана тIа. Къахьегама дисциплина толхаяь е брак йолаш продукци кийчъяьча цеха хьокхамашка хьажац яхьа итогаш еча хана. Итт бальни системагIа мах бу хIара цеха коллективо е къаьст-къаьстача болхлоша баьча балха. Бутт чакхбаьлча цехови профсоюзни комитета заседане итогаш а яь, бIаьрчача бетта дукхагIа хьалхара моттигаш яьхача болхлошта ЦIе вымпелаш а луш ахчан премеш хьожаю. ХIаьта яхье хьалхара моттиг яьккхача цеха коллектива сийна флагштоке байракх урагIа а йохийташ, объединене карара кара тела ЦIе байракх а луш, цунна лу ахчан преми.

Иштта къахьегача объединене хIамаш тегараша дика кхетаду дикала пятилеткагIа арахеца продукци ма-могга дикагIа хилийтара шоашта тIалатта бехктокхам боккха хилар. Цу даькъе а дукха балхаш ду цар. Укхаза 34 моделах кийчъеча продукцена паччахьалкхен дикала Знак еннай. Соахка цу тайпара 4170 эзар сома маьха продукци арахийшар, планагIа арахеца езаш яр 3700 сома маьха мара йоацача. «Сакхат доацаш продукци кийчъергья» яхача саратовски методагIа къахьегача хIара болхлочунга да продукци брак йолаш арахецарах йола даннеш дIаязъеш дола карточка. Нийсденна кхоачамбоацараш цу тIа бехгалдоах ОТК контролераша, хIаьта цар балха шоай аргIагIа тIахьожам лоаттабу продукце дикала управлене система болхлоша. Нагахьа моллагIча болхлочо брак йой, из цунга шийга дIайоаккхийт, бутт чакхбаьлча цунна премии ца хьожаеш соцаю. Цулухьа хIаравар брак ца ниисъялийта, балха тIа гIалат ца вала гIерт. ХIана аьлча цо дика кхетаду шийна цох зе доалилга.

Производства экономически эффективность лакхъяра укхаза хьа а йийлла болх беш я отходех наха эша товараш арахеца цех. Цига хьаю берий шортигаш, фурашкаш, лентилгаш, кхы дуккха тайпа продукци. Хьалха дIадахача шерашка цхьаккха пайда а ца эцаш дIакхувсаш хиннача отходех ширпотреба товараш арахеца доладарах бIаьш эзараш сомаш пайда хул объединенена хIара шера.

Цхьабакъда объединене хIамаш тегараша доаха къахьегама толамаш кхы а дикагIа хила йиш йолаш дар нагахьа санна цар балха тIа цIенхаштта цхьадола кхоачамбоацараш ца нийсдоре. «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яха ростовчаний инициатива масса йолча участкашка юкъейоалаяьяц хIанз а тIехьа. Из лоархIаме гIулакх беррига хIамаш тегараштa дIадовзийтара объединене кулгалхоша, общественни организацеша бе боаггIача тайпара кхетамеи организаторскии болх бац болхлошта юкъе. Из иштта хилара тешал деш да объединенерча цхьоалагIча цеха, Мужечерча кхоалагIча филиала, 20 производственни участка шоай планаши тIанйца социалистически декхараши кхоачаш ца деш хилар. Ерригача объединене коллективо план кхоачашъярах кхоачамбаь а ца Iеш хIара цеха, участка план кхоачашъергйола гIулакх дара оарцагIбаха беза беррига болхлой, инженерно-технически болхлой.

Продукци брак йолаш хиларах балха тIа Iаткъаш а моттигаш нийслу. Соахка 30 рекламаци кхаьчар цига 2500 сома маьха продукци брак йолаш арахецарах. Из гIулакх а цIендаь дIадаккхара керда торонаш лаха еза.

Паччахьалкхен плани тIанйца социалистически декхараши массаза тIехкхоачашдеш, шоай балха тIа цхьаккха тайпа хьовзами кхоачамбоацари ца ниисдолийташ къа а хьегаш, хьокхам эца мегаргбола цехаш дукха я укхаза. Царех я Дудинков Владимир Моисеевич, Тисейко Лидия Ивановна, Алексеев Анатолий Алексеевич, Мельситова Татьяна Николаевна, Бачагаева Лида, кхыбараш керте латтача цехийи филиалий коллективаш.

Б. КОСТОЕВ.

ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ДОАЛАХЬЕННА — ЦІЕНХАШТТА ТІАХЬОЖАМ

«Парте лаьцача наькъага хьежжа, — белгалдаьккхар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева Кремле юбилейни торжественни заседане ше къамаьл деш, — экономика дегIайоалаяр тIа-тIа дукхагIа тIадерзаду советски наьха вахарей къахьегамеи хьалаш тоадарца юкъарчал доаццаш дувзаденна дола массе тайпара декхараш кхоачашдара».

КПСС XXV съездо тIанйца социально - экономически программа лерргаIа кхоачашъяро Iалашду халкъа хьал-торо дIако-хадданза лакхъелга.

Цу программага хьежжа цIенхаштта уйла тIайохийт быта а службана а. Паччахьалкхено дукхха ахча хьахец цу гIулакха, цудухьа быта служба болх тоабарах, социалистически доалахьеи хам ца беш, хьурмат ца деш йола моттигаш ца нийсъялийтарах латт декхар.

Болх дика барах боала пайда къахьегам вIаштIехьбаккхарга хьежжа хулга ховш да Нохч - ГIалгIай АССР бытовой гIулакхаш дара Министерства «Грозгорфоторазнобыте» а. Цхьабакъда цу тайпарча ведомства прокатни пункташка из дош теркалдеш дац, болх беча хIара моттиге хIамаи хьурмат деш, шоаех тийша дIаеннача паччахьалкхен доалахьарча хIамашта дас санна доал деш йола коммунистически оамал дIаяьннай.

Цу тайпара болх магийтарах, лерттIа тIахьожам, критика ца хиларах зуламе лархIа мегаргдола гIулакхаш леладу, хIаьта критика елга массаза а хиннад, хIанз а да чIоагIа лоархIаме декхар. Из ца йича яргьяц гучахьа гIалаташи зуламаши леладеча хана меттел, уж леладергдолча гIулакх дIа ца кхачийтар духьа а.

«Грозгорфоторазнобыто» дукха ха йоаццаш алхха Заводской халкъа суде цкъа луш дIачуденнад гражданаша лелае дIа а йихьа, юха ца а яхьаш йитача хIамай маьхаи компенсационни сборехи царгара доагIача 4084 сома ткъаь цаI исполнительни йоазув.

Цхьаццайолча прокатни пункташка леладаь бокъо йоацараш, халахете а, шин тайпара хьатIанйцад «Грозгорфоторазнобыто». Нагахьа санна из иштта деце, сендухьа да, декхар доалларашка кхахьийтача хоамий копеш тIа ди, номер, адрес ца хилар, 1977 шера августе, сентябре, октябре оттадаь документаш 1978 шера январе мара халкъа суде дIачу ца далар.

Ха тIехъяьннача хIара декхарийна законни санкци ялаза яргйоаца ха моцагIе а хьатIаэттай, цхьабакъда лакхера низ тIабаххьалца йолча хана из даьдац.

Декхараш доахкараштa хIанз хьалхашка оттадаь дош гIулакх лертIа довккхаш да, цхьабакъда вай юкъара учреждене гIулакх юхамаччахьа хьовзадар бахьан долаш из шийй ханнахьа, дизза чакхдаккха хала хиннад «Грозгорфоторазнобыта» цхьайолча салоний бехкагIа нийсденнача дукххача бахьанегIа.

1976 шера 3 марта № 087976 йолча квитанцегIа Выборгски улицагIарча № 8 йолча цIеной 35-ча квартире вах аьнна 226 сома мах бола «Лотос» яха телевизор еннай лелае гражданина Перадзе Вахтанг Давидовича, цхьабакъда дукха ха хьалхагIа деиз цу адресагIа бахараш кхыькхе дезал ба. Отталаь исполнительни йоазув, сендухьа да а хац. Перадзе Давид Вахтангович цIерагIа да. Грозне адресни столо беча хоамагIа, из а вож а — шаккхе ваха моттиг ховш яц. Телевизора мах а лелаярах доагIар а 324 сом 55 кепиги да.

Артемова Галина Дмитриевнас 1975 шера 8 октябре № 3 йолча салона чура лелабе 675 сом мах бола «Терек» яха пианина бихьаб. 1978 шера 19 январе кхаччалца лаьрхIача доалла декхар 811 сом 80 кепиги да. Г. Д. Артемова 1977 шера 14 декабре деиз Донецки улицагIарча № 8 йолча цIеношкарча 4-ча квартирера ара а яьнна, Тюменски областа гор. Сургуте дIа а яха, ВЛКСМ 50 шу дизара цIерагIча улицагIарча № 7 йолча цIеной 45-ча квартире яхаш я. Хьалха хиннача адресагIа пианина боацаш ба.

Петрова Зоя Степановнас 1976 шера 20 феврале 90 сома мах бола «Кавказ» яха холодильник йихьай. Цунга доалла декхар 1978 шера 13 январе лаьрхIача 159 сом 10 кепиги дар. Адресни столо беча хоамагIа, Надкарьерни улицагIа 24 яьха Петрова З. С. 1974 шера 26 феврале город Чите дIаяха йоацаш я.

1975 шера август бетта «Молодежный» яха проигрыватель йихьай Тимашева Нина Викторовнас. Новосибирски улицагIарча № 9 йолча цIеношкарча 4-ча квартирера 1975 шера 17 сентябре яхаи яьннеи моттиг йоацаш дIаяхай из, 108 сом декхар тIа а долаш.

Исакина Татьяна Владимировнас 1976 шера 24 июле «Ангара» яха приемник йихьай, цхьабакъда 1977 шера ноябре деиз ше хьалхагIа яьхача адресагIа а йоацаш, Лескова улицагIа 1/5, квартира 6 яьхай, хIаьта хIанз цигара а дIаяхай, 1977 шера 2 ноябре деиз Флотски улицагIа № 15 яхаш я, 118 сом декхар а доаллаш.

662 сом декхар а доаллаш шоаш баха моттигаш хийцай Тарасевич Александр Ивановича — 1974 шера 2 сентябре, Мишин Владимир Александровича — 1975 шера 8 мае, Стукалова Людмила Анатольевнас — 1976 шера 17 августа.

Лакхе доаладаьча а кхыча а масалаша хьахьокх, цхьайолча прокатни салонашка шоай балха декхараш геттара во кхоачашдеш хилар, ха тIехъяьннача декхарий терко ца еш, паччахьалкхен доалахьара хIамаш е цар, мах юхаметтаоттабара, лелаярах доагIар хьадаккхара де доагIар ца деш, кхыметтел декхар доалларашка из хьатакхара хьакъехьа шин ханнахьа хоам баь а эшача хана адресни бюрога хаьтта а шоацита хало ца еш хилар.

Мегаргбоацача балха цу тайпара -гиль аьттув болаш я паччахьалкхен чотах бIаьхий хила гIертача Грознера дIабахачеи хIанз бахачеи наха: Заурбеков Ширвани Енгулбаевича, Эскендиев Салаудин Хамидовича, Шамилев Виса Ахмедовича, Березовская Аьсет Увайсовнана, кхычарна.

Советски Социалистически Республикай Союза Конституце тIа аьнивд, СССР гражданин декхарийла ба социалистически доалахье лораеи чIоагIъеи. СССР гражданина декхар — паччахьалкхени обеществеини хIамаш лечкъаярцеи йоаярцеи къовсам лоаттабар, халкъа доалахье лораеш лелаяр.

Социалистически доалахьенна тIаккхувдаш бола нах ЗаконагIа бехктокхаме оз.

Цулухьа 1978 шера 9 январе «Правда» газето «Организованности бехктокхами» яхача статья тIа язду: «...Цхьа да воацаш хила йиш йолаш бац бехктокхам. Из, В. И. Ленина белгал ма-даккхара, белгалваь саг волаш хила беза. Цулухьа довл доацаш е паччахьалкхен дисциплина телхаеш йола моттигаш алхха белгалъяхарах кхоачамбаь Iе йиш яц, мегаргдоацараш дарах бехке бараш хьалаха, царгара хьдда я дизза а жоп деха деза...».

М. ФЕДЯНИН,
Заводской района халкъа суда воккхагIвола судоисполнитель.

КХОМБАРА ТІЕХЬА

Грозненски локомотивни депо дизельни доагори электроэнергия кхояра тIехьа социалистически яхье яьннача бригадаша январь бетта даьхача толамий итогаш яьй.

Тепловозий водителашта юкъе яьржача яхье хьалха латт пассажирски тепловоза машинист Лепешков Георгий керте латта бригада. Цо духхьал январь бетта кходаьд ши тонни 95 килограмми дизельни доагор. Электровозий машинисташта юкъе эггара дукхагIа энерги кхояьй Подсинев Павел, Босенко Николай керте латтача бригадаша. Царех хIаране йиъ-йиъ эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхояьй.

Дукха дизельни доагори электроэнергии кхояьй машинисташа Селеджиев Борис, Семикозов Юрий, Абалов Алексей, Истамулов Султан, Соколов Николай, Колпаков Петр, Пыжев Степан, кхыбараш керте латтача локомотивни бригадаша.

Г. АНОХОВ.

ПЛАНАЛ СОВГІА 620 ЭЗАР...

Пятилетка кхоалагIча шера тIанйца социалистически декхараш тIехкхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаяьча Грозненски объединене ТЭЦ-а цхьоалагIчеи кхоалагIчеи электростанце энергетикаша дика къахьегама толамаш доах укх шера. Январь бетта планагIа лаьрхIачул совгIа цар яьккхай 620 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, хIаьта заданел совгIа дIаяхийтай 2 эзар гикакалори йIовхал.

Хьинаре къа а хьегаш, социалистически яхье хьалха латташ ба электрослесараш В. Филькин, Л. Иванов, электромонтераш А. Станкин, М. Колин, инженераш Н. Марыщук, В. Буряк, кхы дукххабараш а.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Грозненски района Ленина цІерагІча колхоза дикагІчарца лоархІаш ба механизатораш Дукаев Бисолтеи Маловеев Петри. ДІадаьнача юбилейни шера Дукаева ший ДТ-74 марках йолча трактораца 2000 гектар совгІа условни оахам даьд, планагІа 1100 гектар йолча.

Бисолта Къахьегама Сийлен III степена ордена кавалери тІеххьарча кхаь шера вІаштта социалистически яхье котваьннеи ва; цунга я эрий даьда лаьтташ ахархи Ленински юбилейни медалаш, Коммунистически къахьегама ударника значок.

Наьха хьашташ кхоачашде кийча а, ший балха дикагІвола производственник а хиларах Петропавловски юртсовета халкъа депутаталла хержав из.

Маковеев Петр Прокофьевич хьажкІаш кхееча звенои звеньевой ва. Опыт йолча механизатора шергара шерга лакхагІа къахьегама толамаш доах. ДІадаьннача юбилейни шера йоаржаяь хиннача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхар цо, 112 гектарах хІаране тІара 73 центнер хьажкІаш чу а эцаш.

Петр Прокофьевич 9-ча пятилетка ударник, Октябрьски революцеи Къахьегама ЦІеча Байраккеи ордений кавалер ва. «За трудовое отличие» яхеи Ленински юбилейни медалаш еннай цунна.

Хьалха латта производственник Грозненски райсовета депутат ва. Производство санна тешаме лелабу цо общественни болх а.

Пятилетка кхоалагІча шера шаккхе механизатор кхы а лакхагІа балха хьоккамаш даха лаьрхІа ва. Иштта аьлар цар КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо дувцаш хиннача болхлой собране.

Д. ХАКИМОВА текст.

СУРТАШ ТІА: Б. Дукаев; лохехьа — П. Маковеев.

И. ПЛИЕВА сурт.

СССР ГЕРЗАШЦАРЧА НИЗИЙ 60 ШУ ДИЗАРГА

СОВЕТСКИ ЭСКАРО ВОЛГА ЙИСТЕ ЯЬККХА КОТАЛО

Ткъаь пхийтта шу хьалхагІа, 1943 шера 2 феврале, Советски Эскара йизза котало а йоалаш чакхбаьлар Сталинграда юхе лаьтта тІом. ЦаІи ахи миллион совгІча сагах, 3000 танкахи штурмовой йоккхача топахи, 12 эзар йоккхача топах а минометах а, 3000-нега кхаччалца йолча самолетахи Іалаьмате дукхача кхыча герзехи бяьлар гитлеровски бІу. Цу тайпара Іалаьмате доккха дакъа лаьцар дунен шоллагІча тІем тІа овлангара деиз хувцам беча.

Цига баь тІом берригача тІема дІахорча гІулакхашта хоадамболлаш болча лоархІаме хинна хилар бакъду дуккхача мехкий боккхийча пачхаьалкхени тІемеи дехтелаша, кепайоазон органаша. Цхьабакъда тІом чакхбаьнначул тІехьагІарча хана буржуазни историографена «дицценнад» цу деша бе боагтІача тайпара ше мах баь хинна хилар. Цунна меттел шерра йоаржаьй Сталинградски тІема лоархІам юхамаччахьа боахаш йола тайп-тайпара харц версеш.

ХІанз кепаетташ арадувлача дукхача балхашка буржуазни идеологашеи историкашеи 35 шу хьалхагІа Дован Волганеи юкъе лаьтта событеш ювцача хана, бакъдараш юхмаччахьа а доахаш, доацараш ІотІадетт. Тайп-тайпарча версешта юкъе къаьгта хьагуш ба керттера кхо лостам.

Эггара хьалхарбар — из да Волга тІа лаьтта тІом дунен шоллагІча тІема шоллагІча даькъерча операцешца цхьан мугІаре оттабе а цу тайппара на йоккха тІема - политически событи а йоацаш, алхха советско - германски фронта мара лоархІаме ца хиннача дуккхача операцеех цаІ мара хиннаяц аьнна хетийта гІертар.

ТІаккха факташка хьожаргда вай. Сталинградски тІем тІа фашистски Германегахьара латташ яр 50 дивизех лаьтта эггара низ болашагІа йола бІун группировка, хІаьта Эль-Аламейна юха (дукхагІча хана духхьал цу операцеа нийсбеш ски хІамашка, дакъа лоацаш хиннача бІун дукхалген чулаьпача арен йоккхалген, лагара лиралга диллача Волга тІа хинна тІом дуккха а лирагІа бар 1942 шера Африке хинначул.

Юхмаччахьа доахарий шоллагІа лостам Сталинграда юххе яьккхача котало бокъонца дола бахьанаш къайладахьа, советски наьха патриотизм, советски полководцийи военачальникийи тІема искусства лакха боарам, советски тІемахой говзал на гойта гІертарах латт. Уж керттера фактораш шоллагІча даькъерчарца, ца хоэш нийсъеннарашца цхьана дІалархІа гІерт буржуазни идеологаш, шоай хур-могар ду цар вермахта бІу бохабар Гитлера гІалаташ а хІаьта иштта советски бІу дукхагІа хинна хилар а бахьан долаш нийсденнад ала гІерташ.

Цу деношкарча событеша дог тешадеш хьахьокх, Волган Донеи хишта юкъе лаьтта тІом, ма-дарра аьлча, вІашка тІом беш йолча социалистически фашистски пачхаьалкхений низа тохкам а хинна дІаэтта хилар. Сталинградски тІема хоадам герзий дукхалахи дикалахи, материальни факторий соотношенеех меттел, наьха оамалаши гІулакхаши хьахьоккхача идейно бІубенна хиларах а тийша бар.

Сталинграде шоай садекка латаш бар советски тІемахой. Цар девиз яр дешаш: «Волгал дехьа лаьтта дац вайна!». Къаьст-къаьста цІеноп кара ца дахийтар духьа лийтача цар йоккхий европейски городаш йоахача хана байначул дуккхагІа боаборо гитлеровцаш.

Укхаза, Сталинграда юххе, советски командоване, лаьрхІар, город лораерий турпалах ког гІортолга а еш, моастагІчун керттерчеи эггара низ болашагІа йолчеи группировкех цхьанненa низ болаш хІама тоха. Советски бІу контрнаступлени е кийчлуш хилара духтІабовла вІаштІехьдалапзар гитлеровций, гонна юкъеерзаьйча группировкана новкъо... шоай вІаштІехьдарг ма ...тар царна. БелгталоархІамаши гІа... вермахта коман... а вІашка тІом бе... а нийелуш ма ху... оагІонех цаІ ший ...йсен вІаштІехьен ... бахьан долаш то... ...п а хул. Сталин... о геттара дика ...ветски тІема ис... ...стски тІема ис... ...кха а тІех хилар. ...на белгалдаккха ...ча низеи техникан ...ача советски бІу, ...а, тІех ца хинна ...ки Эскара контр... йолалуча хана ...03 эзар саг, 15501 ...минометн, 1463 ...вой йоккха топи, ...молет. Вермахта ...011,5 эзар саг, ...топи минометн, ...урмовой йоккха ...ма самолет. Сов... ...арра, наступлене... ...къежача, США-и Англеи тІема специалисташта хеттача тайпара, сел йоккха а яц. ДагадоххьаргІа аьлча, Эль-Аламейна юххе яьча операце личии состав кхозза хІана яцар аьнна тІех яр англичаний. Вешта, кхы тайпа да гІулакх, керттера хІама тохича лоста-машкеи прорыва участкашкеи Советски командоване низийи средствайи совле дикка тІехйоахаш хинна хилар, тІаккха цо хьахьокханий тІема говзала боарам лакха хилар? Хайра башхало юкъе йоацаш низаш цхьатарра доллашехьа а, изаал йоккха группировка гонна юкъеерзаяь моттиг исторена йовзаш яц. Советски тІема искусство шеко йоацаш тІех хилар бакъде дийзар кхыметтел Сталинграде плеи воалаваьча вермахта 6-ча эскара командующе фельдмаршала Паулюса а. «Советски лакхехьарча командоване дика уйла а еш оттаяь Сталинградски тІема план, — белгалдаьккхад цо,— сахьата механизмаца нийсйича санна чакхъяьккхар, хІаьта дунеи шоллагІча тІема леламе цо овлангара деиз хувцам а бир.

Сталинградски тІема истори харцдара фальсификатораша шерра йоаржаеш кхайкаь кхоалагІа тезис яр СССР-о котало яккхара доккха новкъостал даьд цхьоагІонхоша тайннача техникои герзои яхаш цар дувцараш. Цу цхьан хана англо-американски поставкаш шоашта ховшшехьа а тІехйоахаш ювцарал совгІа, Донеи Волгаи хишта юкъе советски бІунга котало яккхийта йиш хилийта хоадамболлаш йола фактор хІана хиннаяц аьнна хиннай яхаш а ювц.

Антигитлеровски коалицега гІолларча цхьоагІонхоша шоашта даьча новкъостала лоархІам байбе цІаккха а дагадехадац советски наха. США-реи Англереи ихача тІема техникои герзои белггалара новкъостал даьд Советски Союза, хІаьта из бахьан долаш вай баркал а оал. Цхьабакъда из долла хІама иштта дале а, реальность лархІанза яргьяц...

Факташа деш дола тешал фальсификаторашта пайда болаш дац. 1942 шера США-с Советски Союза хьахьожаьяр 3023 танки, 2505 самолети. ХІаьта кемаш хІалак хилар бахьан долаш царех 12 процент СССР-е хьакхачанзар. Цу цхьан хана советски промышленносто арахийцар 24446 танки 25436 самолети. Иштта, 1943 шера 1 январь хьатІаотташ, Сталинграда юххера тІом бокъонца кхоккабеннача хана, тІом беча эскаре яр 11946 советски 1230 американски английски танкаш.

Волге баьча тІем тІа шоай лаьтта яьхка гитлеровски ордаш йохае меттел, Европа халкъаш фашизмах мукъадаха а могаш бола низ санна дерригача дуненна хьалхашка дІаэттар СССР-и цун Герзашцара Низаши. ХІаьта из мисси пар сийленца кхоачаш а йир.

Николай КОМАРОВ,
полковник, исторически Іилмай кандидат.

(АПН).

ДИКАЧА НАХАХ

АЙМУРАНА СИЙЛЕН НИКЪ

Ший мугІаречa, ткъаь ворхІ шерага кхаьчача нийсархочунчоа тара я Аймурана автобиографи а. ХІаьта а хьу чакхйоахача Ермоловски комбинате болх беш болча бІаьш кагирхошта юкъе белгалвоалаш ва из. Дикача гІулакхашца яйзай ухказа цун цІи. Из иштта хила ца доагІар а дац.

...Школе комсомольций воджак хинна Аймуран мехкдаьтта техникуме деша вахар. Из геттара дика дешарца чакх а яьккха, ше дІахьожаваьча хьу чакхйоахача Ермоловски комбинате венача Шахбулатов Аймуранага конторе хьаттад: Болх мича бе лов хьона? аьнна. — Эггара чІоагІагІа эшача метте! — жоп деннад комсомольца. Техникуме еннача характеристико а хьахьокхар моллагІча, шийна тІадиллача декхарах зІамига саг лоархІавергволга. Цудухьа комбинате «эггара низкъалагІа йолча моттиге» — Іанара низа боахаме механикалла балха вахийтар из. Шийх тийша хьаеннача участке болх дика вІаштІехьбаьккхар кердача кулгалхочо. Цул тІехьагІа шу даьча Советски Эскаре вахар Аймуран. Цига а дукха ха ялалехьа ший дикача гІулакхашца дІавайзар комсомолец. ТІемеи политически гІулакхаш Іомадеча отличник а хинна дІаэтта из взвода командир хилар. Къоначa бІухой хьехамча, новкъост, лакхерча командирий гІонча а хинна дІаэттар Шахбулатов.

Эскаре ду гІулакх чакх а даьнна, цІавена Аймуран ший коллективе юхавера. Ше хьалхагІа хиннача балха тІа вахар. Кхы а дикагІа тоабаь дІаоттабир болх. Массе оагІорахьара кхетам чу венача комсомольцах тийшача комбината кулгалхоша цунна кхы а бехктокхамегІа бола болх тІабилла мегаргболаш лаьрхІар — ремонтно-механически мастерске начальникалла хьожавир из, ледара лийнна цигара болх тоабайтар духьа. Цу гІулакха уж гІалат а бовланзар. ХІана аьлча Аймурана дика ховра комбината технологи лертІа ца хиларах сецаргбоацаш болх дІабахьара керттера дакъа шоай коллективага кхоачаш долга. ХІана цун коллектив барт тайна, дисциплина йолаш, толамаш доахаш хиларо хьахьоккхар. Шахбулатов организаторски кхетам дика болаш, шийна тІадиллача декхарах лоархІавергволаш волга.

Комбината дог лархІа мегаргдолаш я ДСП цех. Цун балхах тийша да комбината толам балга. Безача маьха продукци я цу цехо арахецар. Из чІоагІа эш мехка дуккхача гогодашта. Цудухьа дийнахьа а бус а итташ городашта дІакхухьийт из укхазара. ТІаккха дІауйлаел оаш: оашоша, ниттал езача продукце дикали дукхали лакхъяр мел лоархІаме да! Цхьабакъда мел халахете а, цу цехера уж шаккхе оагІув хІанзалца ледара яр. ХІана аьлча цехера болх тесса битабар.

Бахьанаш дукха дар. Керттердар — кулгал ледара хилар. Цунах пайда а эцаш, балха дисциплина телхаераш дуккхагІа хулар, технологи телхаярах болх дукха ссце латтар, арахеца продукци сакхаташ дукха долаш яр. Лоаша аьлча, цу цехе керда вайтача кулгалхочун укхаза нах бовза а технологи кхетас а кхелехьа болхлой дукха хувцалора. Цунах хулаш хиннар — цех меттел, ерригa комбинат пачхаьалкхенна декхарийла юсар. Дуккха шераш хьалхагІа деиз хьадоагІача цу «лазаро» уйла яйтар партийни, комсомольски, профсоюзни организацешка, дирекцега. Цар, шоайла дага а яьнна, цу цеха кулгалде хьожавир комбинате дІадоладаьча дика мел долча гІулакхашта юкъе дакъа лоацаш вола хьинаре комсомолец Шахбулатов Аймуран.

Керлача кулгалхочо, ше эггара хьалха болх бе дІаволалуш, коллективера дисциплина чІоагІийр, цехе дика порядок оттайир. ХІаравар балха хьава тІехьависар, прогул яр, ханал хьалха балхара дІавахар — уж дешаш увттадора хІанз кулгалхочо коллективе а производственни совещане а дувца.

Аймурана дІадоладаь гІулакх ца дезараш а бар коллективе. ХІаьта а, из къоабалдераш дукхагІа хулар. Уж бар производстве хьалхалаттараш, коммунисташ, комсомольцаш. Аймуран къаьстта везаш тІаийцар сменни мастера Къахьегама ЦІеча Байраккеи Октябрьски Революцеи ордений кавалера коммуниста Аздамиров Хьайбулас, оператора коммуниста Масхутова Калиста, комсомольски организаце секретара Исаева Маликас, дукхача кхычар.

Иштта шоай са ца кходеш къахьегача, кхоаненга бІарг кхоабаш бахача хьалхалаттарий тІонца балха хІара минутах, технологех бизза пайда эца яьлар цеха коллектив. Цу боарамга кхача активана атта хиннадеце а, хІанз хІара болхлочо дика кхетадора, балха овсарле, продукце дикал лакхъяр, сакхат доацаш из арахецар — керттера толам хилар.

Кхоачаш цхьа шу а далалехьа, боагІача боарамагІа дІаболабелар болх. Юхханца сакхетам боацаш балхагахьа букъ берзабаь лийннараш кхийттар шоай гІалатах — производствана тІабийрзар уж. ХІанз шоай массазарча алапел совгІа хІара бетта ахчан совгІаташ ийде а Іомабелар уж. ХІанз дика ховра царна, овсаре, хьинаре къахьегар пачхаьалкхенна санна шоашта а пайдана долга. Из кхетаде гІо дир царна болхлошта, сменашта юкъе социалистически яхь йоаржаяро, хІара бетта царна каратІдаьннараш вІашка а детташ дувцаро, цеха гойтама экрана тІа белгалдеш хиларо.

Хьалхарча шера планагІа лаьрхІача 48 эзар кубометрана меттел 45 эзар кубометр мара арахецанзар плиташ. Цхьабакъда шоллагІча (1976) шера планагІа 52100 кубометр арахеца лаьрхІа хинна плиташ 55400 кубометр арахийцар. Из толам комбинате духхьашха баьккха бар. Цудухьа дар коллектив даькъала ювцаш телеграмма яр а, района Сийлен улга тІа яккхар а, цунна парте райкома, райисполкома, профсоюза райкома Сийлен грамота ялар а.

Цу толама юкъе доккха дакъа лаьцар лакхе вай бийцача производстве хьалхалаттараша.

Партеи правительстваи кхайкарал дег тІара къоабалдеш тІаийцача цеха коллективо дош деннадар плиташ арахецара 1977 шера план 20 декабре кхоачашъе, 20 сага керттера говзалаш Іомае, 50 сага говзал лакхъе. Ший дош дизза чакхдаьккхар цеха коллективо — шера план 17 декабре кхоачашйир.

ХІанз воккха а зІамига а мел вар дика кхет, Іимерза оамал йолаш, хоза гІулакх доаллаш волча Аймурана дагарчох. Миччахьара а моллагІчоа а эшаш дола гІулакх де кийча ва из. Юххьанцара школа чакх а яьккха, цхьаккха говзал а йоацаш балха венача Бибиев Іаьлийна — станочника, Мусаев Мувсайна — оператора говзалаш Іомайир Аймурана, къахьегама сий де Іомабир уж.

ДІаяхар дукха ха еце а, Аймурана нийсача новкъа баьхараш кІезига бац. Цулухьа цар дег тІара баркал оал цунна тахан, ерригача комбинате вовзаши дукха везаши ва из.

— Кулгалдара говзал йоккха йолаш саг ва Шахбулатов, — аьлар комбината парткома секретара Султыгов Шамсуде. — Комбината гІулакхашта ший дог дІаденна волча цу башхадикача сагах лаьца дуккха а язде мегаргдар.

Я. ЦУЕВ,
тха штате воаца корр.

А. БОКОВ

ШИН СИГАЛЕННА ЮКЪЕ

«СЕДКЪАШТА ЮКЪЕ СЕДКЪА САННА» ЯХАЧА РОМАНА ТІАРА ДАКЪА

БІаьстан бийса йийкха а сатийна а яр.

Тхьоврехьа ший уагІар сацийтад автобуса моторо: голаш еттача бІаьхача новкъа дукъ тІа а яьнна, хІанз хийцца йодаш я из, цкъа лоацача урхена башха хало йоацаш тІайоалаш, тІаккха мухаленах чухоххалуш. Корах ярахьежача, цхьан оагІорахьа, Іоа лохе, яда лампаша сийрдаьха юрташ седкъаша хьалъяьккха сигале йолаш санна хетийт. ХІаьта дІа-а гаьнна дІахьежача, духьаларча дукъа ІотІа а этта улл вож, тІера сигале, ший докхий седкъий — уж дошо галаш Іо а эхка. Лакхе а сигале, лохе а сигале, — шин сигаленна юкъе гІолла йодаш санна хет Салмана автобус.

Тховсара буровой ца ваха лаьрхІа хиннавар из, делкъел тІехьагІа йоагІача вахтаца венавар из цІа. Бакъда сатем хиланзар юха ца водаш Іе. Пхьорал тІехьагІа дикка ха яьнначул, телевизоро ший болх сацийтачул тІехьагІа, сихха кийчвала волавелар из. Эггара хьалхагІара хаттар нанас дир:

— ХІанз фу ду Іа?

— Буровой водар со-м.

— Даьра хьо вода-м хургва. Айя тахан дийнахьа хинна веций хьо цига? — Салмана болх леткъабе йолаелар из. — Вададай, ер фуд? Дийнахьа болх бича, бус цІагІа Іеш хилаций? Фу болх ба из хьабар?

Салман йист ца хулаш ший балха леладу баркъаш тІадувхаш воаллар.

— Айя, хІанз-м из а укхаза цІагІа ма йий, — аьнна, кухне йолчахьа корта лостабир Назе.

Аза яр цо йийцар. Ши кІира да Азайнеи Салманаи юкъе тоам хинна. Ше из эггара хьалха йоалаяь ди тарденнадар цунах Салмана. Из-м цу хана санна цхьаькха а хьоалчагІа де а кийча вар из бахьан долаш, цкъа хІама юкъеденнадецаре. ХІама аьлча а хатар.

Аза кухнера хьачуеча, цунга а леткъар Нази, цо Салман ца вахийтарга доглоахаш. Бакъда, Аза духьалъяьланзар — ховра цунна буровойра гІулакхаш цкъаза Салман ваханза. тІахиланза варгвоацаш хулилга.

— Осложнени-м яц цига? — хьаттар цо, цІаьхха дег чу кхерам а бесса. ХІанз, скважина йистеьннача хана — осложнени! Цул хьовзамегІа, кхерамегІа фу хургда?

Корта лостабир Салмана.

— Кислота чу ма хийцадий скважина чу. Тховсара жоп дала деза цо. Се тІахилча бакъахьа ва со. Іелац ца хилча, — аьнна, кулгаш дІа-са дахийтар цо.

— Хьо цига вар-вацар аьнна хила хьаьхар хиланза мича Іергда цига-м, аьнна, кулг тессар Назе.

Аза йистхиланзар. Дагахьа къоабалдора цо Салмана аьннар. Дика-м хетар из цІагІа Іийнаваларе. ТІаккха Салман? Цун бецарий цІагІа Іе, цхьана бийса яккха безам? ВІаши къаьста иззал ха яьккхачул тІехьагІа! Бакъда, сатем бац дега, фу хургда-хьогІ яха хаттар да хІара минутах, хІара секундах садуаш.

Массехк ди да скважина йистеяьккха. ІотІакхаьчад буров проекто белгалъяьча моттига. ХІанзалца хьайолча хана, соахка аьхки деиз, цу моттига тІакхача гІерташ къахьийгад бригадо, хІаьта из йиллача ханал шин бутт хьалха кхоачаш а даьд. ХІанз хьатІаэттар цул а бехктокхамегІа йола ха я: мехкдаьтта даргда цу чура е даргдац? Кхоачашхургда дуккхача бетташка лийрхІар е доврга хьийга къа? ХІанзалца скважина мел йоаккхача хана метра тІехьа метр йоаккхаш буров лаьттагІа чудодаш хилар дар даим дагалатташ хиннар. Цунна лаьрхІа хьора хІара вахте хьош бола никъ — уж метраш яхара, белгалъяьча моттига гаргагІортара. ХІанз из кхоачашдаьд. Юхедисад керттердар.

Тахка йоланай скважина. ЛаьрххІа цу гІулакха йола инструмент пхи километр кІоарга Іочу а яхийта болата турбана ІургаІш даьхар. «Лакхера мел» оалача тІоана нийсса. Хьийжар. Бакъда, гІадбиганзар буровикаш цу тІоано. ТІаккха цемент чухийца, из моттиг дІа а йикъа, лакхехьа Іургаш даьхар. Тахан кислота чухийцал, лаьттан тІоана Іоткъам бе, мехкдаьтта цо дикагІа хьахецаргдолаш, нагахьа санна из цига долаш дале. Тховсара ховргда-кх цунах фу хул. Цу хургдолчунга хьежаш я цига Ермоланча вахта, тхьовра делкъел тІехьагІа балха дІаяха. ХІанз тІайода цхьаькха вахта. Цунца Салман а.

Цхьабакъда, Башир-м вац хьалха яхача вахтаца а е хІанз йодачунца а.

Цу хана скважинана кхерам тІаэтта хиннача бус, — бус аьлча а цу Іуйранна — уж цІаболхача хана, автобуса тІехьашкахьарча дІаьхача гІанда тІа Іовижавар Башир. Іокхийттав ше яхаш, цо кертах кулгаш хьийкхандаь, дІатІаваха, миштa хет аьнна хьаттар Салмана. Наб йоагІа шийна аьлар Башира, кхы цхьаккха лоткъам а бинзар. ХІаьта лоткъам-м из хиннабар. Из наб хиннаяцар, сакхетам чура воалаш латтилга хиннадар.

ХІаьта Башир автобуса тІара Іовоалача хана сомавоаккхаваланзар. Больнице вахьа вийзар, Іокхетарах хьоа теркаб, хІама дергдац, меттабоагІаргба, аьлар хьежача лораша.

Иштта дІадахар ши дии ши бийсен, кхо-дии кхо бийсен а даьлар. Хьакхетанзар Башир. Эггара тІехьа а унзара хоам бера больницера. Хьанна дага дар! ПІелг тІаоттабалла моттиг Іаьржъялар мара кхы тІехх кагьенна, чов хинна хІама а мича даьдар цунна. Цхьанахьа чІоагІача хІаман тІа — аьшка оатхал тІа е кхерий тІа кхийтта хургвар из, хІаьта керта тІехьашкахьара оагІув бочагІа лоархІ.

— Хьанна дагадар? — йоахар дас, таьзета шийга кодам беча нахага, де хІама доацаш кулгаш дІа-са а ухийташ. — МассагІа Іокхет саг, хьалкхет, корта боаттІабаьр а фоарт йийнар а тоа а лийч дІавода. ХІаьта ер... Сона-м хац... — БІаргех дувла хий юхакъовла магацар цунна, цкъаза дог чІахке, оаз хувцалора.

Селхан а хиннав Салман из волча. ЗІамигача цІалга чу этажерка тІа книжкаш дІанийсдеш воаллар воккха саг.

— Укх чу хулар из, балхара мукъа волча хана, — йоахар цо. — ДукхагІа йола ха укх чу йоаккхар... Цкъаза дешаш вагІаргвар, цкъаза ашараш лекхар. — Этажерка лохерча тархе тІа латтача магнитофона пІелг ІотІахьекхар воккхача сага. — НиІ тІа а къайле лекхаргьяр, тхона гІар новкъа ца хилийта.

Салман йист а ца хулаш латтар. Этажерка тІера болх юкъагІа я баьккха, Салмана гІанд хьаоттадир воккхача сага. Ше а Іохайра. ГІайгІо уйлаех тувлаваьвецаре. Салман цІагІа дІачувоаллашехьа де мегар цо из. — Бита из болх, хала ба из, деша гІо — яьхадар. — А. Дешашехьа болх бергба ше аьлар. Дешар мо ба шийна-м из болх а аьлар. Итт класс чакхъяьккхача дІаотта ма веннаварий из гІалий тІа деша. Йоазонна чакхваланзар. ГІалаташ дукха да зьиндар. Сона-м хац... — аьнна, кулгаш дІа-са дахийтар цо. — ГІалаташ... Кхы мала книжкаш изле воаллар из. Цу хана чакхваьннаваларе, институте дІайцаваларе дийна хургвар-кх из аьнна хийтта хургдар цунна цу миноташка.

Салмана хацар цунга фу аргда, малагІча дешашца цун са тедергда.

«Долаш а дий уж дешаш дунен тІа?» — йоах Салмана шешийца, автобуса корах маьлхара дІаара а хьежаш. Башир дага массаза вох маьлхара верз из, матара вода. Тайп-тайпара уйлаш а керта чу хьувз Салмана из бахьан долаш. Цкъаза хеталу хиннача ше бехке воллаш санна. Нагахьа санна культбудка чу а воацаш, вышка чу хиннаваларе, Салман ше ваха мегар превентер дІакъовла. ТІаккха Башир гІахьа хургвар Саварбика а йоахар: «Да ма хьокхалва цун, цу бус буровой хила везаш хиннавар со. Из-м аз айса а дІакъовларг ма ярий. Цхьанне а новкъостал а эшацар. Хьанна ховра?».

Хьанна ховра... Хургдий ховш хилац водар. Цхьабакъда цу бус Башира даьр—дерригa а — водар ца хилийта гІерташ дар. Цо ший, сага, декхар, шийна тІадежар кхоачаш а дир.

ДІахьеж Салман автобуса корах: лакхера а лохера а шаккха сигале я гуш. Шиннахьа а седкъий. Лохерча сигалара дараш а листагІа а доккхагІа а хет. ЦІаьхха лакхерча сигален тІара цхьа седкъа лохерча сигаленгахьа чухьадар, цигарча седкъех дІаэ боаллаш санна. Бакъда ІотІакхачанзар, новкъа сийгаш а хинна байна дІабаьлар. Иштта сийгаш а хинна дІаваьлча санна хет Салмана Башир а. Цхьабакъда, седкъа вІалла лер а йоацаш дІабаьннаб, хІаьта Башир новкъостий уйлашка, дегашка юхевисав. Ший накха дІадухьал а лаьца моастагІчун пулемет соцаяьяц цо, гранаташ бе йоахкаш моастагІчун танка кІал а вижаваьц, йоагача цІералла чуиккха из цІи а йоаьяц. Цхьабакъда, цо царех моллагІа а де ше кийча хилар хьа-м хьеккар, ший низ дІа а кхоачаш водар хулийтаргдоацилга а.

Дукъа тІара Іочухьайза, голаш етта яьннай автобус. ДІа а, гаьнна хьалхашкахьа цкъа гучаэкх буровой вышкана юххе йоалла лампилг, из «седкъа», тІаккха дІалачкъ цхьанахьа гувна тІехьашка, шийх хьегавеш санна. Цунах тара хет Салмана шоаш яьккхача скважина леладер — цкъа мехкдаьтта хургда аьнна догдоахийташ, бІарг сийрдабоаккхаш, тІаккха хьийга къа дайча санна хетийте, матара вохийташ. Тховсара фу духьалдоаккхархьогІ цо? ГІадбургаргба буровикаш, е сов хьалха да, кхы а хьежа, сатоха, аргда?

Бийса кхы хувцам боацаш дІаяхар. Юкъ-юкъе телефон тохар РИТС-ера, фуд аьле, нагахьа санна гІадвуташ хІама хуле Салмана из къайлахьоргдолаш санна. Вешта бехк хургбацар цигарчар а. Мехкдаьтта даларга сатувсаш етта хургья цар телефон. Бакъда, царех цхьаннена а, е Салмана а — хацар РИТС-а тІаьилла волча Султановна из мехкдаьтта цигара ца даьлча дикагІа хетилга, хІаьта цун бахьан шиъ дар. Гладкова — буура тохара управлене начальника цига мехкдаьтта дац, цига хьегар харцахьа хьегаш къа да яхандаь цунна тоам хилча дика хетар Султановна. ХІаьта вож бахьан — из Салманаца во догуйла хилар дар.

Сатем бац Салмана цхьанна а метте: вышка чухь а арахьа а, Культбудка чу из вІалла дІачу а водац. Наг-нагахьа вышка чура ара а ваьле, мехкдаьтта хьаахийта турбах дІахеттача йиткъача турбана уллув гІолла вода из. Массехк ди да пробоотборник оала из турба хетта. Цу чу гІолла хьада деза мехкдаьтта увш дола Іаьржа хий е духхьал цІена мехкдаьтта, нагахьа санна из цига шортта долаш дале. Вода Салман турбана уллув гІолла, из кхоачаяллалца, хьож цу чура ІодоагІаш хІама дий, кулг кІал а лоац, бийсана шаьрра гу хургдац-кх аьнна хеташ. Кулг а хьокх турбан юхьигах, из тІаьда йий хьажа. Цкъаза буровикех цаІ ва а вайя хьаотт, «хІама дац, дий?» — аьле хоатт.

Иштта хаттар ду из вышка чу юхачувеча кІалхарчар а, из воагІача хана духьала кхийттачо а. Атта дац Салмана, шийга а царга а хІама дац ала. Ма гІадваха гІозваьнна къаь боаккхаргбар но царга! Маца хьатІакхоачаргья-те уж минуташ? Дукха хІама ца эшшаш бІаьччача шера сатийса минуташ?

(ДІахододар хургла).

ТЮМЕНСКИ ОБЛАСТЬ. Полярни гонна юхе улл Медвежье яха газ йоалла моттиг. Іаи замалахь мехка центраща цу пункто бувзам лоаттабеш йола ше мара йоаца транспорт авиаци я.

СУРТА ТІА: Медвежье яхача моттиге халкъа боахама мухьаш дахьаш яьхкай самолеташи вертолеташи.

И. САПОЖКОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ХЬУВКЪАМ БОККХАГІА ХИЛИЙТАРА

Юбилейни шу дика чакхдаьккхар тха района кхаш леладераша. Дикка тІеххоачашйир пачхаьалкхенга ялат дохкара план.

ЛаьрхІар кхоачашдара дукха торонаш я укх шера. Керттерчарех цаІ я — юрта боахама культурай дІадувргдола фу дІадувча боарама лакхача классага, кондицега дІакхоачадар. ХІаьта из гІулакх лерттІа чакхдаккхар духьа балхаш соахка хьувкъам чуэцаше а де доладир района дукхагІдолча боахамаша. Цу лоархІамеча деша къаьстта боккха теркам тІабахийтар эггара хьалха «Терский», «Притеречный» совхозашка, «Красное знамя», «Россия» яхача, Ленина цІерагІча колхозашка.

Цунца цхьана фу дІадувча лакхача кондицега дІакхоачадара хІанз а дика йоакхо ца ю боахамаш а да районе. Царех я аьнна лархІа мегаргйолаш я «Авангард», «Калиновский», «Советская Россия» яхараш а йоацаш «Чечено-ингушвино» объединене чуйоагІа ерригa совхозаш.

БІаьсти ювча культурай фу Іалашделга а из дІадувча лакхача боарамга дІакхоачаделга а, лоадамбоаца болх санна лоархІаш ба цу боахамий кулгалхлой, фу кайчдара дикагІа йола ха пайда ца эцаш дІа а йохийташ.

Къаьстта во йоакхо ю фу кийчдара Кирова, Ленина цІерагІча совхозашка. ДІадувча боарамга кхыметтел кхоалагІа класса дІакхоачадаь а цхьа килограмм фу дац цу боахамашка таханарча дийнахьа.

БІаьсти кхашка ду балхаш дІадоладе деза ха тІаккхача гарга я. Цудухьа бІаьсти дІадувргдола фу ма-могга сихагІа лакхагІа йолча классага дІакхоачаде хьажа беза района колхозийи совхозийи кулгалхой. Дицдалийта йиш яц укх шера чуэцаргбола хьувкъам из гІулакх лерттІа кхоачашдарах тийша болга.

М. ЧЕРНИТЕНКО,
Наурски района госсеминспекце начальник.

Неполный оригинал

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ФРГ. Профсоюзаша дІадехараш кхоачашде ца тугача Рура болата «королий» позицеца духьала забастовка хилар Дортмундерча йоккхийча заводашка. Сталеварашей прокатчикашей демонстраци йир (сурта тІа), цар хьадийхар маьхаш тІадеттилгеи хьабе болх боацаш нах бутилгеи соцадар а лакхлуш доагІача предпринимателий пайдай чотах шоашта алапеш тІатохар а.

ТАСС фотохроника.

«ПаргІатача дунен» юхь

«ГАСТАРБАЙТЕРА» КЪАХЬА МАЬКХ

Сатоссача ханара Стамбул. Битктъа морд санна дохк латт Босфора залива тІен Золотой Рог яхача бухта тІен. ШаьрагІа бІаргагуш доагІа сигала даха латта ира бовхьаш дола мимараш, музеяш а яь дІаоттаяь султански дворецаш, хІанзара лакха зданеш. Эггара хьалхагІа гІайтта гІашлой ба улицашка эрабувлаш. Болхлой сихбенна фабрикашкеи заводашкеи ух, грузчикаш — хІаьта уж бІарчча эскар хилла ба укхаза — порте, сомахи баьцадаарехи йизза гІудалкхаш а йолаш бола базархой базар тІа кхача сихбенна болх.

Цу Іуйрийна сихвенна водар Мехмет Гюнлю а, цхьаннахьа а цунга хьежаш вагІаш сагхиннавеце а. БІарччача шера хІанз масайттазлагІа водар из ерригача городах чакх а ваьнна къахьегама биржера очередь лацар духьа. ХІара денна хьаь чу буруз хьувзадеш яр цхьа уйла: тахан аьттув бала в мег. Іоадаь хинна, юртара хьавоагІаш хьалена гураш-кеш кхоачаденна дукха ха яр. МоллагІча балха ваха а раьза хургволаш вар Мехмет. Цхьабакъда иззаморгаш Турце кхо миллион гаргга ба. Цар массане а йоккхийча городашкара, цу даькъе Стамбулера а, лехар болх. Дезал болча, сесаги кхо бери лисача юртара юкъ-юкъе цхьаннел къахьагІа шоллагІдар долаш письмош ухар. Цул тІехьагІа кхыча мехка дІаваха, ФРГ-е вербовкагІа балха ваха лаьрхІар Мехмета. Цхьабакъда вербовкагІа ваха а сел ишта атта дацар. ГІулакх мишта дар вьлча. 1973 шу чакхдоалаш доазол дехьара болхлой низ дІанйбелга соцаде лаьрхІадар малхбузенгерманскн Іаьдалаша. Цу хана дензах миллион совгІа «гастарбайтераш» (укхаза ишта оал царех), царна юкъе 150 эзар гаргга туркий а, ФРГ-ера дІабахийтабар.

Цхьабакъда Мехмета аьттув баьлар. Иштта дІаваха лаьрхІа хинна шоай юртара цунхьаша, лорий лирача тохкамах чакх ца а воалалуш, но шийочередь укханна хьаеннай... Юххера а, долла дІама даь чакхдаьлар, хІаьта хІанз поездо Стамбульски вокзалера гаьнарча наьха мехка дІавуг Мехмет.

ХІанз хатта мегаргдолаш да: Малхбузен Германе фирмаша хІанз а тІехьа пайда хІана эц кхыча мехкахой миллионаш балха кулгех, хьабе болх боацанах шоай мехка шерра-шера дукхагІа хуллашехь а? Жоп дукха хала дала дезаш дац. Къахьегама дешашта болча малхбузенгермански специалисташа даьча лоархІамегІа, нагахьа санна кхыча мехкашкара тІабоалабаьча ши миллион болхлошта меттел, лакхагІа дола алапин цул совгІа «гастербайтерашта» ца йоагІаш йола къаьстта надбавкаши тела езаргйолаш бола моттигера гражданаш дІаоттабича. малхбузенгермански болх телариймкхы тІа а лаха езаргьяр 90 миллиард гаргга марка. Дикка гІойле хул ФРГ финансови учрежденешта а. Турецки болхлой алхха вклалаш. малхбузенгермански кепайоазоно деча тешалагІа. 5 миллиард гаргга марка я.

Доккхий дискриминационни эшамаш ду ФРГ-е болхлошта-иммигранташта. Цар правови бокъо мехка територе тІа кхыча мехкахой вахара хьакъехьарча законо нийсъеш я. Цхьан шера ха а йилле лу ваха бокъо, цу тІа а вахаргвола район хьалда белгалйоакх. Цул тІехьагІа болх бе бокъо хилара мукъабаккха беза, контракта хан предприятии белгалъяь а йолаш. Нагахьа санна «Гастарбайтер» вахара бокъонах воаккхе, балхах шинегІа воал из. ХІаьта, нагахьа санна из фирмо дІавоаккхе, цу сахьате дІайоал ваха енна бокъо, мехкара дІавохийт.

...Мехмет ФРГ промышленни района цхьан городоке — Северни Рейн-Вестфале нийсвеннав. ШІаькха а аьттув баьлар. Цига болх беш кхоалагІа шу долаш вола шиӣ юртахо Ихсан кхийттав цунах. Хьалхарча юхьига шиӣ квартире саца аьлар Ихсана Мехметага. Геттара зІамига, кухни а туалет а йоацаш хиннаяле а, ше къаьстта яр из.

— ДукхагІа бола вай мехкахой, — яхаш дувцар доттагІчоа Ихсана, — къаьстта а дукха ха йоаццаш баьхкараш, дуккха а вогІча хьалашка — къаьнача чухаьрца довла доахкача цІенолгашка, баракашка, подвалашка бах. Цу тІа а, иззамоча, масала, са яр санна йолча, «квартирах» 30—40 процент дукхагІа мах тела беза тха. малхбузенгермански болхлочо телачул. ХІаьта цамогаш хила дага вІалла ма дохалахь. Цунга сов дукха мах бода.

— Болх чакхбаьнначул тІехьагІа фу деш хул шо?

— Балха деношка хала къахьегаш 10—12 сахьат даьккхачул тІехьагІа кхы дагадоаллаш хІама хилац хьона сихагІа метта тІаккхача гІертилга мара. ХІаьта мукъача деношка укхазарча кафейне дІайохийт оаха, турецки газеташ деш, цкъаза кино а хьож.

—ТІаккха сай дезал укхаза хьабоалабе йиш йий сога? — хаьттар Мехмета.

— Из Іалаьмате хала гІулакх да. Ерригача ФРГ-е вай санна бараш ахане кІезигагІа ба шоай дезалца бахаш. ДукхагІа долча вай берашка школа яккха йиш яц укхаза, хІаьта из ца яьккхача говзал а Іомалургйнчай. Цул совгІа, 1974 шера баьча соцамагІа кхыча мехкара тІабаьхкача болхлой берашта вІалла бокъо а лац говзал Іомае.

Турецки болхлочо дийцар бакъду «Кхыча мехкахой правови бокъонаш эргаяхара дешашта йолча инициативни кружок» салачуй председатела Георг Альбрехта яьча заявлене. Цо аьннад: «Кхыча мехкий болхлой хьакъехьа ФРГ-ес дунен халкъашта юкъера конвенцешн договораши меттел, шиӣ конституци а телхаду; хІанз лелаш йолча предписанешеи положенешеи вахара эггара лоархІамегІарча гІулакхашта оарцдоацача боах болхлой - кхымехкахой».

Турецки болхлоша, кхыча мехкий къахьегамхошчарча гІулакха ФРГ-срча порядкашца машар бе а ца ловш, шоай оаз хоадамболлаш йийю дискоиминацена духьала, шоай бокъоний гадоаккхаш. Из хьахьокхаш дола масал хила йиш йолаш я ер шу доладенначa юххье Люссельдорфе хинна ФРГ-е балха болча Турецки болхлой конгресс. Цига дакъа лаьцар турецки болхлой 107 регионални союзагарча 530 делегато. Конгрессе дакъа лаьцараша протест кхайкайир кхыча мехкашкара тІабаьхкача бІаьш эзараш болча болхлошкарча «сага хила мегаргдоацача хьалашта» духьала, дІадийхар къахьегара, дешара, социальни Іалашонна цхьатарра бокъонаш лулга. ФРГ правительство тІахьийхар цар ООН документаш тІа а Европерча кхерамзлени цхьана гІулакхаш леладарен дешашта йолча совещане ТІехьарча акта тІа а дІаязъяь сага бокъонаш бокъонца кхоачашъяра.

Ю. КОЛЕСОВ. (АПН).

Культура хоамаш

ЮРТАХОША БЕЗБИР

Цу сайриина тІанк аьнна хьалйиза яр Бороздиновски культура ЦІен зал. Цига дІахьош яр «Путь к коммунизму» яхача колхоза ферма ветеранашта дикагІйолча доярка Магометгаджиева Халисатаи Іаьсий леладечунна Зубкова Ольга Дмитриевнанеи хетаяь сийдара тематически сайре. Шурий-товарни ферме цу шинне къахьега 50 шу да — Ольга Дмитриевнас 30 шуи Халисатас 20 шуи. Уж шаккхе а балха тІа дика толамаш доахаш я.

Хьаэцаргда вай, масала, дІадаха юбилейни шу. Магометгаджиевас хІара Іаттагара 3654 килограмм шура яьккхар, хІаьта Зубковас юкъера лаьрхІача хІара Іасилга дийнахьеи буси 980 грамм дулх тІаюхетийтар.

Цу дерригнех лаьца сайрене дийцар Бороздиновски юрта Совета исполкома председатела А. Ф. Авериинаси колхоза парткома секретара В. Д. Морозеи. Цар дег тІара баркал аьлар дукхача шерашка беркате къахьегача болхлошта.

Цул тІехьагІа къамаьл даьча хьайбаш леладераша Коломенскаяс, Дабадановас, Абакаровас Магдина, иштта кхычар а дийцар цу шин кхалсага дикача къахьегамах, балха тІа шоашта уж масал а хинна дІаайтталга.

Къахьегама ветеранашта совгІаташи зизаши делар колхоза правлене.

Шоай балха лакха мах барах а сийдарах а баркал аьлар Зубковас. ДІахо а иштта ше а Халисата а къахьегаргхиларах дош делар цо новкъосташта.

Е. ФАРНИЕВА.

ШКОЛА ЯЬККХАРАШ ВІАШАГІКХЕТАР

ДІадахача шоатта дийнахьа Грозненча № 11 йолча юкъерча школе из йистеяьккхарий вІашагІкхетар хилар. Иттаза арахийцаб школа ший дешархой. Цудухьа сайрене гулбеннабар итт шу хьалха школа яьккхараш а дІадахача шера школа яьккхараш а. Вай мехка тайп-тайпарча моІингашкара хьатІабаьхкабар уж.

Гулбеннарашка моаршал хоатташ школа Іаханарча вахарах а традицеех а дийцар школа директора Салько Анна Ивановнас, завуча Корниенко Валентина Алексеевнас, хьехархочо Колодина Надежда Петровнас, партийни организаце секретара Чехранов Анатолий Васильевича, 10-ча класса дешархоша.

Шоай вахарах а гІулакхех а дийцар школа яьккхаршна Советски Эскара эпсараша А. Аушева, Н. Косиха, инженера Л. Зоринас, иштта кхычар.

Школа чаккхьаккхараша лаьрхІа вокальноинструментальни ансамблоь оратбрятски хорон концерт гойтар.

Я. РОЗИНА.

КЕРДА СПЕКТАКЛЬ

Укх деношка Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен Нурадилов Ханпашай цІерагІча театре кердача спектаклага хьожаш дукха нах бар. Из премьера я цІи хезача болгарски яздархочо Р. Стоинова язъьча «Мастераш» яхача пьесах оттаяь.

Эггара хьалха спектаклага хьожаш хиннараш бар вай республике гІишлош хьалъеш боахка Болгарера доттагІий. Спектакль дика тІаийцар хьаьшаша.

Спектакль оттаеш локкха новкъостал дир Болгарерча хьаьшаша. Артисташта тІадувха шоай къаман барзкъаш делар, музыка язъеш а кхыйола консультацеш телаш а новкъостал дир Катя Рачинас, Элена Ивановна Пешевас, Тодорка Мишевас, Георгий Илевс, иштта кхычар.

Спектаклага хьажа баьхкачар артисташта а, премьера кийчъяьчарна а дукха зизаш делар, ловцаш даьхар.

Спектакль оттаяьй цІи хезача московски режиссера РСФСР засл. артиста А. Б. Шатрина, сценограф ва московски художник А. Б. Матвеев.

Хьалхара ролаш ловзаеш ба: РСФСР заслуженни артист, Нохч - ГІалгІай АССР халкъа артист ЯрагІи Зубайраев, Нохч - ГІалгІай АССР халкъа артисташ — Муталиб Давлетмирзаев, Тамара Алиева, Нохч - ГІалгІай АССР халкъа артистка, комсомола Нохч-ГІалгІай обкома преме лауреат Нелли Хаджиева, НГІАССР, Къилбаседа-ХІирий АССР, Абхазски АССР заслуженни артист, комсомола Нохч-ГІалгІай обкома преме лауреат Дагун Омаев, иштта кхыбараш.

Спектакль хетаяьй укх шера вай мехка кхайкаьча болгарски драматурге фестивала.

Бек АБАДИЕВ.

«Деревообработка-78» яха экспозици хьайийллай Москве Красни Преснерча кердача выставочни комплексе. Цига дакъа лоацаш я итт мехкара 90 фирма, цу даькъе Австрера, Канадера, Финляндера, ФРГ-ера яраш а йолаш.

Йоккхий станокаш, автоматически линеш паргІатта дІанийсъеннай выставочни комплекса 14,5 эзар квадратни метр моттиг дІалоацаш йолча московски гІишлонхошеи «Нобельс-Пеелман» яхача бельгийски фирман хьалъяьча хьалхарча павильоне. Краснопресненски выставочни комплекс хьалъяь яьлча укхаза хургья 100 эзар квадратни метр моттиг дІалоацаш 16 павильон.

«Выставкай город» улл СЭВ зданека гаьна йоаццаш Москва-хии йистте паргІатача моттиге. Московски дунен халкъашта юкъерча выставке дакъа лоацача фирмай шоай хІамаш хьатІаккхахьа вІаштІехьдаргда укхаза машинновкъеи автомобильни новкъеи кхихьа ца Іеш хи тІа гІолла а.

Комплекса хьалхарча аргІа дукхагІйола павильонаш болх бе йолалургья Олимпиада-80 хулача хана.

СУРТА ТІА: Москве хьалъеча «Красная пресня» яхача выставочни комплекса № 1 йола павильон.

Р. ДЕНИСОВЕИ В. СОЗИНОВЕИ сурт. ТАСС фотохроника.

БІАРГА СА ДЕЦЕ А...

Ачхой-Мартановски районерча Ассински станице я бІарга са доацарий Ерригсоюзни общества дешара-производственни предприяти (УПП ВОС). Цу йоккха йоацача предприятена керте латт опытни кулгалхо, предприяте директор А. А. Усачев. Цон иштта предприяте партийни организаце секретара А. Т. Тлипиевеи дувц шоай коллектива балхах, цо доахача къахьегама толамех. Укхаза болх беш я йоккха йоаца ши цех, царех цхьан цехе хьаду юврагІаш, кхалнаха кертагІа доахкаду цхарилгаш, вокх цехе хьаю шушаш дІакъувла пробкаш. Цу шаккхе цехе къахьегаш бараш бІарга са доаца нах ба. Цхьабакъда бІарга са дарел эсалагІа кхоачашдац цар шоашта хьалхашка латта декхараш.

— Тха продукци вай мехкарча дуккхача городашка дІакхоачаши дика дІаэцаши я, — аьлар А. Т. Тлипиева. — Предприяте партийни организаце беррига болхлой оарцагІа боах паччахьалкхен плани тІанйца социалистически декхараши толамца кхоачаши тІехкхоачаши дара. Хадданза къовсам лоаттабу предприяте коллективага бе боаггІача боарамагІа болх байтара.

— Оаха хІара болхло дІакхетаваьн кердача шера- дукхагІа пайда баргболча тайпара къахьегара долча гІулакхех, социалистически декхараш кхоачашдеча хІаранс дакъа лаца дезаш хиларах, — аьлар партийни организаце секретара.

Хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдара мел эша торонаш предприяте коллективага йолаш хилар хьахьокх дІадахача шера даьхача къахьегама толамаша. Шера планагІа лаьрхІэчул совгІа маьхала яьккхар цо 66 эзар сома маьха тайп-тайпара продукци. Заданел совгІа арахийцар 23 эзар сом мах бола продукци, паччахьалкхенна 14,8 эзар сом пайда бир.

КПСС XXV съезда решенеш кхоачаш а еш, Ассински УПП коллективо хадданза къовсам лоаттабу къахьегама овсарле лакхъяра, арахеца продукци дикагІа хилийтара, цунга дІадодаш дар лохдара йола керда резерваш а тохкаш.

— Оаха социалистически яхь лелаю ВОС Грозненски дешара-производственни предприяте коллективаша, — аьлар парторганизаце секретара А. Т. Тлипиева.

Вай мехка хьалхалаттача предприятиша, иштта Горчеводски бурувдеттаргаша дІадолалда дика гІулакх хьал а...

лаьца доккхий социалистически декхараш тІанйцад Ассински дешара-производственни предприяте болхлоша. СССР керда Конституце шу дузача денга пятилетка хьалхарча кхаь шера план кхоачашъе, укх шера план ханал итт ди хьалха чакх а йоаккхаш, планал совгІа ялх эзар сома маьха продукци маьхала яккха, къахьегама овсарле планагІа лаьрхІачул ах процент лакхъе, заданел совгІа паччахьалкхенна 500 сом пайда бе лаьрхІад цар. Уж толамца кхоачашдара мел эша кхоачамаш долаш да тха, яхаш дувц болхлоша.

ЮврагІаши кертах доахкаду цхарилгаши деча цехе дІачуваьлча хьалхашка отта сурт хоза да. Помещене йІайха я, дийнахьара сердал лу лампаш я йоагаш. Цхьа минут а балха ха йовра кхераш санна хьинаре къахьегаш ба кхалнах. Берригаш а маха дика баккха ховш нах ба укх цехе къахьегаш бараш, яхаш дувц предприяте кулгалхоша. Шушашта ехха пробкаш еча цехе дІачуваьлча дІа-хьа яхаш дар хозаргдоацаш гІогІ деллад болх беча запрессовочни станокаша. Укхаза къахьегаш бараш а кулг оамалагІа къахьегаш ба. Цхьабакъда шоай дийнахьара нормаш массаза тІехкхоачаш а еш, цхьаккха тайпа брак ца нийсйолийташ къахьегаш ба уж а.

Иштта къахьегача предприяте коллективе дукха ба коммунистически къахьегама ударникаш. Царех ба Сийлен улга тІа портреташ хьалтеха доахкаш бола повкъостий запрессовщикаш В. Г. Шкляева, Н. Никонова, стегальщицаш Р. Зинатулина, сийлен грамоташца Октября 60 шу дузача хана белгалбаьха бола запрессовщикаш А. А. Колотухина, И. И. Воронцов, стегальщица А. Л. Капчерина, соахка «Социалистически яхье котбаьннараш» яха сийлен знакаш енна стегальщик Х. В. Исраилов, запрессовщица К. И. Тлипиева, гІонна йола болхло Л. С. Живоглядова, кхы дуккхабараш а.

Предприяте цІеча уголоке бІарга са доацараша дика кийчъяь стендаш я, истолаш тІеи полкаш тІеи бІарга са доацараш эша лаьрххІа дола книжкаш да. Царех цхьа книжкa хьа а нийца нов. Тлипиева пІелгашца къоастадир Л. Толстойя «Война и мир» яха книжка из хилар.

Парторга дуьц цІеча уголоке каст-каста болхлой собранеш, беседаш хулаш хиларах, лекцеш еш хиларах, салоІа сайренаш хулгах.

В. ПОНОМАРЕНКО, тха штате воаца корр.

ДИКАГІБАРАШТА СОВГІАТАШ ДЕННАД

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетаяь «Къилбаседа Кавказ-77» яха филателистически выставка хилар городе Ростов-на-Дону. Цига дакъа лоацаш бар Донера, Кубанера, Ставрополера, Дагестанера, Нохч-ГІалгІайчера, Къилбаседа - ХІирийчера дуккха филателисташ.

«Орденаш лелаю Нохч-ГІалгІайче» яхача темана хетаяь выставке хиннача вай мехкахой П. И. Минаевеи Я. М. Липецеи экспозице тІа маркай, художественни конвертий, почтови открыткай меттаца хьахьокхаш дар паччахьа Россе тІехьайиса йист хинна вай республика Советски Іаьдал латтача шерашка дегІаена экономикеи культуреи йола республика хинна дІаоттар.

Грозненца А. В. Стремоухова экспозици эрсий эскара турпала истори довзийташ яр. П. И. Минаевна, Я. М. Липеца, А. В. Стремоуховна выставка жюре дипломаши медалаши елар.

И. ИРЖАНСКИЙ, филателистий общества республикански отделене секретарь.

ДОСААФ ЛОТЕРЕЯ БИЛЕТАШ ДОХКАШ ДА

Нохч-ГІалгІайчене бахача наха лоархІаш а дуккха дІайдеш а да СССР ДОСААФ лотерея билеташ. Каст-каста доккхий кхажамаш а доагІа билеташ долчарна.

ХІанз дохкаш да укх шера эггара хьалха арахийцача ДОСААФ лотерея билеташ. Цу лотерея тиражагІа кхаж бенарашка кхоачаргья «Волга» ГАЗ-24 яха 160 автомобиль, 320 — «Москвич»-421, 320 — «Запорожец», тайп-тайпарча маркех йола мотоциклаш, туристически цІеноаш, магнитофонаш, кхыйола маьхе хІамаш.

Лотерея билеташ дехка хьайица ахча дІадохийт дешара заведенеши спортивни с[...] женеши хьалхьеча, массови болх дІах[...] СССР ДОСААФ де[...] низацей мероприя[...] чашъярга, кхыча г[...]

Лотерея тираж х[...] шера 1 июле. Цу л[...] таш дохкаш да Д[...] хьанцарча организа[...] юзпечата» киоскаш ка.

Л. П[...] Нохч[...] ДОСААФ обкома инструкто[...]

Редактора замес[...] М. М. ХАЛ[...]

ТЕЛЕВИДЕНИ

9 февраль

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Іуйранара гимнастика. 8.55 — «Зурманчаш, иоаш дола моттигаш хьайоязайта!». 9.25 — «Іаьржа маьхк» яха телевизиони дукхча серийни художественни фильм. (Франци). «Баь тІара цІа» яха 2-гІа сери. 11.10 — Концерт. 11.40 — «Юрт: гІулакхаши проблемаши». 14.30 — Іилман — популярни программа. 15.20 — С. Зильдин. «Дира атагІе». 16.15 — «Алкоголизм а цунна дарба дар а». 16.45 — «Эрсий мотт». 17.15 — «Орленок» яхача телестуде концертни зал. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Дерriга хар дов». Киножурнал. 18.25 — Миллионий ленински университет. «Балха минута мах». Передачана юкъе дакъа лоацаш ба СССР Іилман Академе член-корреспондент П. Г. Бунич, АТЭ-1 яхача завода экономист Л. Г. Голохвастов, экономически Іилмай доктор профессор Б. И. Майданчик. 18.55 Н. Соловьев-Седой иллеш. 19.20 — «Іаьржа маьхк» яхача телевизиони дукхча серийни художественни фильма премьера (Франци). «Беральца Іодика ювцар» яха 3-гІа сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Консерваторе Йоккхача залера Эмилия Гилельса концерт. 1-гІа передача. Программе я Бетховена а Прокофьева а произведенеш. 22.15 — «Таймыра [illegible] бийсаш». Документальни фильм. Йистедьача — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Бераншта дола мультфильм. 18.15 — «Нохч-ГІалгІайче гІолла». Информационни программа (эрсий, гІалгІай меттала). 18.35 — «Хало хьийха». Ножай - Юртовски районо заведующе З. Кадиева къамаьл (нохчий меттала). 18.45 — Советски Эскара 60 шу дизара. «Иварал Ватутин». Документальни фильм. 19.05 — «Юртара культурно-просветительни болх тоабар». Нохч-ГІалгІай АССР культура министерстве [illegible] методиста Х.-А. Берсанова къамаьл (нохчий меттала). 19.20 — «Массане а хІаране а гІулакх». Документальни фильм. 19.30 — «Униженные». Тележурнал (гІалгІай меттала). 20.00 — «Киноискусства альманах».

10 февраль

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». Информационни программа. 8.35 — Іуйранара гимнастика. 8.55 — Берашта дола документальни фильмай программа. 9.25 — «Іаьржа маьхк» яха телевизиони дукхча серийни художественни фильм. (Франци). «Беральца Іодика ювцар» яха 3-гІа сери. 11.10 — УССР Паччахьалкхен Академически симфонически оркестра концерт. 14.30 — Документальни фильмай программа. «Экран» яха творчески объединени. 15.30 — «Литературни дешараш». Брехт ваь 80 шу дизара. Дуьцараш, стихаш. 16.00 — Шахматни школа. Разряднийн класс. Ловзар юкъе кхачар. Передача дІахьу дунен халкъашта юкъерча гроссмейстера А. А. Котова. 16.30 — «Халкъа амарааш». 16.45 — «Москва а москвичаш а». 17.15 — «Самукъане старташ». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Нохч-ГІалгІайчу гІолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.35 — КПСС Центральни Комитета 1977 шера декабрьски Пленума соцамаш кхоачашде. «Сунженский» яхача хьайбаш кхоабача совхоза хьайбаш лелардараш болча (гІалгІай меттала). 18.55 — «Мехидальтта хІара дийнахьа». Телевизиони документальни фильм. 19.10 — «Іаьржа маьхк» яхача телевизиони дукхча серийни художественни фильма премьера (Франци). «Вокхха сар Бадист» яха 4 сери. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Хоккеех бола СССР чемпионат». ЦСКА — «Торпедо» (Горький). 3-гІа период. Ленина цІерагІча Центральни стадиона спорта Дворцера передача. 22.05 — «Доио ноташ». Германски Демократически Республика, Румыние, Болгаре артисташа дакъа лоацаш йола музыкальни программа. Йистедьача — кердадараш.

II ПРОГРАММА

11.00 — Нек харах бола РСФСР чемпионат. 18.00 — Берашта дола мультфильм. 18.15 — «Пингвинаш» яха мультфильм. 18.30 — Балета артистий концерт. 19.10 — Киножурнал. 19.30 — Культура болхлой — Грозненски гарнизона бІухоашта. Нохч - ГІалгІай АССР культура министра заместителя А. Г. Митрофанова къамаьл. 19.30 — «Литературни вІашагІкхетар» (нохчий меттала). 20.00 — «Хоананара урокаш». Документальни фильм.

РАДИО

9 февраль

6.30 — «Юртара Іуйре» (гІалгІай меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Юбилейний» совхоза доярка Хожбахмадовна дола музыкальни радиооткрытка (гІалгІай меттала). 8.40 — «Цхьоагіо йола дезале» (нохчий меттала). 9.15 — Граждански оборона хьакъехьа бахача наха (нохчий меттала). 9.30 — Л. Лядова. Фортепианонеи эстрадни оркестранеи йола рапсоди. 9.45 — «Балха ханах пайда мишта оаха?». Производстве хьахалаттараша дувц (гІалгІай меттала). 17.00 — «Вайна Дахьe эза» яхача иллей концерт. 17.15 — Советски Эскара 60 шу дизара. «Коталон садтий». Корреспонденци (гІалгІай меттала). 17.30 — Дего хьехарах (гІалгІай меттала). 17.50 — Ден темагІа. 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).

10 февраль

6.30 — «ТІехьабусараш боацаш болх бар». «Балха минута мах». Нохч-ГІалгІай цементни заводера передача (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Советаши вахар» яха радиожурнал. 8.45 — «Партех, Ленинах, Даьхенах долла иллеш» (нохчий меттала). 9.15 — «Бебаш бола пайда». «Союзавтоматстрома» опытно - экспериментальни заводера передача (нохчий меттала). 9.30 — Кхо эзар кхо бІаьш [illegible] (нохчий меттала). 9.45 — «ДоттагІалла [illegible]». 17.00 — Корта боахабу маршна [illegible] (нохчий меттала). 17.15 — «Боахама [illegible]» [illegible]. Беседа (нохчий меттала). 17.30 — Хальха амараш. 18.00 — Керда хоамаш. 18.30 — «Сайрийна Грозный» [illegible].

ЮАР. Кейптаун яхача города юххе уллача Унибел яхача африкански поселкера массехк цІа расистски Іаьдало енпача указанегІа бульдозерашца дохадаь дІадаьхад. Чубаха цІа доацаш араюккъе висав 15 эзар гаргга саг. Расистски Іаьдалаша «Іаьржабарий гетто» йохае аьнна оттаяь план къахетам боацаш кхоачашъеш латт. ДІадахача шера август бетта, масала, йохаяь дІаяьхай Уэркдженоти Моддердэми яха поселкаш. Чуьe цІа доацаш висав 20 эзар совгІа африканец.

Іаьдало леладер эггара хьалха ше кхераш хиларах леладу: ЮАР йоккхийча промышленни центрай африкански йистошка бэха дукха нах апартендаша духьала бувларах кхера а бенна уж моттигаш йохае а мамогга африканцаш дІагаьнабаха а гІерт уж. ДукхагІча даькъе хьабе болх боацача а моцали къели йолча а моттигашка ниэагІа дІаухийт африканцаш.

СУРТА ТІА: расисташа нахъ зулам даьча моттиге.

АП-ТАСС телесурт.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культурай отделан — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректоре — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

СФ05046. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул Маяковского, 92.